Anul II | **Arad, Sâmbătă 23 Maiu (4 Iunie) 1898** | **Nr. 97**

REDACŢIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM) 1

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria: pe 1 an fl. 10; pe 1/2 an fl. 5; pe 1/4 de an fl. 2·50; pe 1 lună fl. 1.
N-rii de Dumineca pe an fl. 2.—
Pentru România şi străinătate pe an 40 franci.
Manuscriptele nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAŢIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM) 1

INSERŢIUNILE:
de 1 şir garmond: prima-dată 7 cr.; a doaua oară 6 cr.; a treia-oară 4 cr. şi timbru de 30 cr. de fiecare publicaţiune.
Atât abonamentele cât şi inserţiunile sûnt a se plăti înainte.
Scrisori nefrancate nu se primesc.

Anul II. | **Numĕr de Dumineca** | **Nr. 21.**

Argumente ungureşti.

(*) E de înţeles, că presa maghiară aruncă foc şi pară asupra domnului baron *Vasilco* deputatul Romănilor bucovineni.

Când nu s'au supĕrat ei dacă li-s'a spus adevĕrul?

Şi întâmplatu-s'a vre-odată ca presa maghiară să şi modereze fie iritaţiunea motivată fie sĕlbăticia înăscută în nobilii fii ai lui Arpàd? Din contra întotdeauna, la ori-ce ocasie neînsemnată, presa a căutat să întărîte încă spiritele.

Auzi, d-ta, un Valach să îndrăzneascâ a-'şi ridica vocea în favorul Valachilor din liberala Ungarie, pretinzênd, că *în acest stat*, care rivaliseazâ în ceea-ce priveşte viaţa publică chiar cu Englitera, *naţionalităţile ar fi asuprite* . . . Ba ce e mai mult: să afirme, că *politica actuală maghiară nu e în conglăsuire cu intenţiunile bunului Monarch!* . .

Dar' atunci la ce au mai servit atrocităţile din urmă puse la cale de baronul Bànffy?... Cum, el sĕvîrşeşte contra naţionalităţilor cele mai odioase crime politice, crezênd să le înăbuşe ori-ce voce, mobiliseazâ miliţie, introduce în biserici poliţie, — şi eată: naţionalităţile vorbesc într'un înalt for europenesc, în *Delegaţiuni, de unde vocea lor are să fie auzită în lumea întreagă.*

Nu este aceasta o complectă distrugere a tot ce regimul başibozucesc maghiar a clădit dela procesul Memorandului încoaci?

Si ce ruşine pentru ei: să li-se spună acest lucru chiar în Budapesta, inima maghiarismului, de unde se pornesc înspre naţionalităţi toate fulgerile, toţi spionii şi toate „Nemzeti Szövetsèg"-urile!

Aşa numai Bach 'i-a mai usturat.

Curgă însă asupra baronului Vasilco *argumentele ungureşti* în puhoiu ceea-ce a spus în Delegaţiuni, rĕmâne un mare adevĕr, şi întreaga atitudine a deputatului bucovinean constitue un *eveniment politic* de cea mai mare importanţă nu numai pentru noi Românii şi pentru naţional-ităţile oprimate, dar' pentru întreaga vieaţă de stat a *monarchiei.*

Baronul Vasilco a avut curagiul să ia scalpelul şi să-l înfigă într'o bubă învechită a statului ungar, bubă dela a cărei vindecare sunt însă legate şi mari interese ale întregei monarchii.

Trebuia să li-se spună şi să li-se documenteze atât celor de peste Leitha, cât şi statelor amice cu împĕrăţia Habsburgilor, că *fără a împăca naţionalităţile din Ungaria, tăria acestui stat nu este decât o* **ficţiune**, *pe care cine contează numai pentru că Ungurii au creat un fel de* **aparenţă** *favorabilă lor*, se poate înşela amar şi păgubitor.

In mersul chestiei naţionale, cuvêntarea baronului *Vasilco* din Delegaţiuni presintă acelaşi moment îmbucurător şi de epocală însemnătate pe care l'a creat vorbirea din Senat a dlui *D. Sturdza.*

Dl *D. Sturdza* a fost atunci întâiul bărbat de stat român care a adus chestia naţională în discuţiunea parlamentului României, ridicând-o astfel la însemnătatea europeană.

In mersul chestiei naţionale, cuvêntarea baronului *Vasilco* din delegaţiuni presentă acelaş moment îmbucurător şi de epocală însemnătate, pe care 'l-a creat vorbirea din Senat a dlui *D. Sturdza.*

Dl *D. Sturdza* a fost atunci întêiul bărbat de stat român, care a adus chestia naţională în discuţiunea parlamentului României, ridicând-o astfel la însemnătate europeană.

Dl baron *Vasilco* este ântêiul deputat român bucovinean care, a pus chestia naţională română în discuţiunea Delegaţiunilor.

Fost-a înjurat de Unguri şi dl *Sturdza*, cum este azi baronul *Vasilco.*

Argumentele ungureşti n'au avut însĕ nici atunci nici un fel de trecere. *Chestia naţională* s'a desvoltat înainte şi ajuns-am acum la ceea-ce poate nici nu visam: ca un deputat bucovinean să o pună în discuţiunea Delegaţiunilor tocmai atunci, când guvernanţii credeau că desfiinţând comitet naţional, au desfiinţat şi partid şi naţie românească, şi noi am trăi acum în lume părăsiţi, aşteptând ori ziua din urmă ori . . . botezul maghiarisării!

Când colo ce se întêmplă?

Respirăm eară, şi încă prin ce plămâni puternice!

Despre durerile noastre şi nedreptăţile guvernanţilor aude earăşi lumea întreagă. . . Prindem earăşi puteri, ear' pe ei îi osândeşte din nou opinia publică. Şi cel pus sĕ fie scut deopotrivă tuturor neamurilor din împĕrăţie şi marii lui sfetnici trebui-va să se convingă, că aşa nu mai merge, că unor adevĕruri crude, maghiarimea nu ştie să opună decât argumente *detestabile. . .*

Români! Bateţi decì înainte, căci cuvintele scripturii sfinte sunt, ele au să se împlinească: *are să ni-se deschidă!*

Împotriva maghiarisării numelor de familii *representaţiunea muncipală a comitatului Sibiiu a ridicat, într'o adunare de mai înainte, un protest în scris. Comitetul permanent al comitatului 'l-a primit şi acum urmează a fi primit încă în congregaţiunea însaşi, unde Românii vor merge mână în mână cu Saşi. Apoi se va trimite tuturor representaţiunilor comitatense să se alăture la ea.*

Deşì nu prea avem nădejde că stăpânirea să dee ascultare plângerii Românilor şi Saşilor totuşi e bine sĕ ne împotrivim cum şi cât putem; doar şi cel de pe urmă şi mic verme se apără când simte că-'l apeşi.

Să ne apĕrăm decì şi noi.

Alteţa Sa archiducele Iosif în Sibiiu.

In legătură cu ştirea noastră din numĕrul de Joi, reproducem din „Telegraful Român" următoarele: Alteţa Sa cesaro şi regească, archiducele Iosif, supremul comandant al honvezimei, a sosit Marţi 25 Maiu n. la oarele 8 şi 5 m. seara în Sibiiu, spre a inspecţiona honvezimea staţionată aici. La gară a fost primit din partea unui public numĕros, ear' comitele suprem al comitatului Gustav Thalman l'a binoventat în scurte cuvinte, apoi suindu-se împreună cu comitele în trăsură a plecat în oraş şi a luat cuartir la hotelul „Impĕratul Romanilor". La întrarea în hotel a fost primit din partea dignitarilor militari în frunte cu comandantul de corp, generalul Emil Probst de Ohstorff. Mercuri după terminarea inspecţiunii militare Alteţa Sa a primit visitele fruntaşilor Sibiiului. La locul prim s'a presentat Escelenţia Sa Inaltpreasânţitul nostru archiepiscop şi metropolit Miron Romanul însoţit de următorii domnii asesori consistoriali: Zaharie Boiu, Moise Lazar, Nicolae Cristea, Nicolae Ivan, protopresbiteri, Dr. Remus Roşca, director seminarial, Petru Pipoş, jude de tablă în pensiune, Dr. Liviu Leményi, Leontin Simonescu, secretar metropolitan, Georgiu Dima, prf. seminarial, Dr. Nicolau Vecerdea, advocat şi Dr. Elie Cristea, secretar archidiecesan.

Deputaţiunea consistorială a fos anunţată la Alteţa Sa la oarele 10 1/4 prin adjutantul Baron Véscey, căpitan şi a fost primită imediat. In odaia de primire membrii consistoriului se postează în semicerc. Es. Sa archiepiscopul, îmbrăcat în haine festive de coloare lila, să apropie de Alteţa Sa şi îl bineventează în numele sĕu şi al bisericei ortodoxe române, accentuând tradiţionala alipire a acesteia către tron şi dinastie şi către toţi membrii aceleia. Descoperind Alteţei Sale omagiile bisericei îi doresce vieaţă lungă.

Un întregit „să trăiască" au însoţit ultimele cuvinte ale Escelenţiei Sale la adresa Alteţei Sale, care rĕspunde astfel:

Totdeauna am fost cu alipire şi am nutrit simpatii pentru clerul patriei noastre în general şi aşa în special către clerul greco-oriental, mĕ bucur de presentarea representanţilor acestui cler şi 'i au cu plăcere la cunoşinţă omagiile manifestate prin graiul Escelenţiei Tale, fiind convins, că precum clerul din Ungaria peste tot aşa clerul gr. or. ca şi în trecut aşa şi în viitor va continua a fi stâlpul puternic al Regelui, tronului şi al patriei. Mulţumind pentru presentare, doresc Escelenţiei Tale şi întregei biserici tot binele.

Cei presenţi esclama din nou „Se trăiască". La urmă Escelenţia S. presentează pe fie care membru al deputaţiunii după etate şi rang Alteţei Sale, care cu fiecare dă mâna; apoi după scurte convorbiri deputaţiunea consistoriului easă.

După consistoriul nostru a fost primit comitele suprem, preoţimea rom. catolică sub conducerea abatelui Gregoriu de Gidofalvy, preotul calvin Iosif Nagy, deputaţiunea comitatului sub conducerea vice-comitelui Gustav Reissenberger, preşedintele tribunalului reg. Alex. Jànosy, deputaţiunea direcţiunii financiare, condusă de consilierul financiare Carol Linz, inspectorul poştelor Juliu Folbert, magistratul, condus de primariul Josif Drotleff, corpul prof. al gimnasiului de stat, condus de directorul Stefan Ferenczy şi representanţa consistoriului evang. lut. condusă de preotul Carol Klein şi curatorul Albert Arz de Strassenburg.

Le oarele 12 s'a servit la hotel un diner, la care au participat 23 persoane. Excelenţia Sa archiepiscopul nostru Miron Romanul a ocupat locul onerific dela dreapta Alteţei Sale, lângă Ex. Sa a fost generalul Cerri, apoi comitele suprem et.c De-a stânga comandantul de corp. etc.

După prânz a esprimat Alteţa Sa prin adjutantul sĕu hotelerilor deplina sa îndestulare, ear' la oarele 2 a continuat călătoria spre Fágăraş, de unde Joi seara s'a mai întors la Sibiiu şi luând la „Impăratul R". un supé a plecat mai departe.

Prigoniri fără sfîrşit.

Străjuesc şi morinintele!

Să tem şi de umbrele, de mormintele marilor nostri apostoli dela 1848! Eacă ce scrie un corespondent din *Bocşa-Română*, comitatul Sĕlagiul, despre cum a pus stăpânirea cea cu conştiinţa necurată şi sufletul stricat, să se străjuiască în ziua de 3/15 Maiu mormêntul marelui *Simeon Bărnuţ*, unde îşi doarme el odiăna vecinică:

„Incă de *Sâmbătă seara,* (2 14) Maiu, **au fost concentraţi la mormêntul lui Bărnuţiu gendarmii din Zelau** în frunte cu sergentul lor *Opriş*, născut Român, dar' rebotezat „*Kis*". Ba au mai fost aduşi *şi gendarmii staţionaţi în Sarmaşag,* aşa ca staţiunile lor rĕmânênd goale, n'au mai avut de unde trimite gendarmi şi dela Bobota şi alte locuri.

In Bocşa va se zică 6 gendarmi străjuiră până Dumineca 3 (15) Maiu seara. *In tot timpul liturgiei* **unul dintre ei a stat la pândă,** căutând să prindă fie-care cuvênt eşit din gura preotului, ear' ceialalţi cinci îşi ţintiră ochii asupra mormêntului bietului Bărnuţiu, ca şi cum ar fi vrut să se arunce asupra fericitului în Domnul adurmit, numai cât monumentul grandios de peatră nu-'l putea răsturna.

Dar' asta încă nu era de ajuns. Pentru mai mare control *fisolgăbirĕul trecea în sus şi în jos cu trăsura*, cerênd mereu informaţiuni dela gendarmi...

Imi tresare inima de-a mai întinde vorba şi de aceea încheiu, lăsând fie-cărnia să-'şi comenteze faptul."

Aşa-i, că le este frică şi de sufletele rĕposaţilor nostri mucenici? Aşa-i că nu pot durmi liniştiţi; că se sparie şi de umbrele marilor noştri înaintaşi? Tare greu trebue să'i apese păcatele lor, dacă au ajuns acolo încât străgiuesc şi mormintele. Dacă n'ar fi alta dovadă, aceasta una ar ajunge despre păcĕtoşenia stăpânilor nostri; şi dacă astfel stă lucru, trebue să se prăbuşească; ear dreptatea noastră să învingă.

Earăşi Români la temniţă.

Nu trece sĕptămâna să nu între câţiva Români în temniţele ungureşti. Am fost vestit acum vr'o două luni că tribunalul din Tîrgul-Mureşului a condamnat doi învĕţători români pentru „Doina lui Lucaciu".

Pedeapsa ce li-s'a dictat era de 100 fl. amendă, eventual 10 zile temniţă.

Condamnații, d-nii Avram Giurgiu și Andreiu Russu au dat recurs. Tabla regească a adus acum sentența sa și a mărit pedeapsa dictată, preschimbându-o în 14 zile temniță!

Unul dintre condamnații dl învĕțător Avram Giurgiu, va apela această sentență la Curie prin dl advocat Dr. Amos Frâncu, din Sibiiu.

Le trimitem salutări cordiale și strângeri de mână.

Români harnici

Din Alba-Iulia i-se scrie „*Tribunei*“ următoarele: Șeful gării de aici cu nume *Bogdanovici, silește pe toți bieții lucrători de aici, ca de frică să-'și* **lapede numele românesc.** *Intr'una din zilele trecute chemà pe toți lucrătorii nemaghiari la el și le zise, cà* **trebue să fie Maghiari, pentru-că lucră între Maghiari.** Bogdanovici înfrica pe bieții oameni, că nu vor mai căpĕta de lucru, dacă nu vor **jura că se maghiarisează.** Li-a și propus nume unguresti, fiecăruia; de pildă:

Lui **Ioan Muntean,** om sărac, cu 6 copii 'i-a zis, că trebue să fie: **Szabó Jànos.**

Lui **Iosif Igrișan**, din com. Limba, să fie **Egresi József.**

Lui **Nicolae Șărdean, — Sàrdi Miklos.**

N. Muntean, din Ciugudiu, în **Molnàr.**

Și unui Sas, **Hesler — în Havas.**

Mergênd acasă spus-au bieții oameni nĕcăjiți femeilor lor, ce-'i așteaptă. Dar' **femeile, mai tari în credință, au ziz către bărbați, că mai bine să se lipsească de lucru decât să-'și lapede numele străbun.**

Oamenii au spus șefului *Bogdanovici,* că **nu primesc numele unguresti“.**

Fiți cu luare aminte, Români din slujba statului! Respingeți dela voi ori-ce încercare de a vĕ răpì numele vostru strămoșesc. Aveți în vedere, că sunteți datori a păstra acest nume nu numai pentru voi, ci pentru copiii și nepoții vostri!!

*

Stăpânirea jandarmilor în Munții apuseni.

Din Zlagna ni se scrie: Primpretorele Ighiului, Csuka, încă înainte de 3/15 Maiu la toți preoții de pe valea Ampoiului le-a împărtășit verbal ca în ziua de 3/15 Maiu se nu țină în biserici vorbiri politice iar la toate primăriile a dat poruncă în scris ca în ziua de 3/15 Maiu nesmintit preoții să fie supraveghiați în slujba lor sfântă.

Așa în *Zlagna* la servițul divin a luat parte însuși primariul *Stáfkovits István și vice notariul: Irimia Szilárd;* In Valca Dosului a fost trimis candidatul de notariu; Roska Pèter, în Valea Bulzilor scriitoriul notariului substitut Radu anume Lupan, apoi toate biraele, toate kisbiraele și unde nu sau ajuns gornicii de păduri au format poliția de inspecțiune a preoților.

Ba mai mult:

De atunci istoricii munți apuseni nu înceată a fi cutrierați nu de 2 sau 3 jandarmi adese câte 20 — 30 înși laolaltă. Așa să spune, că în Buciumani în ziua înălțării Domnului preste 40 jandarmi cutrierau satele. Preoții sunt urmăriți ca în o adevĕrată stare de asediu și totuși statul nostru nu să rușinează a să numi liberal.

In Buciumani la o sfeștanie ce s'a ținut pentru sfințirea apei la popor au asistat nu mai puțin ca 20 jandarmi.

Scrisoare din București.

București, 16 Maiu 1898.

Inchiderea parlamentului. — Visite domnești și congresul „Ligei“.

După o activitate rodnică, de aproape șese luni, Corpurile leguitoare s'au închis ieri, pentru a lua vacanță până la toamnă. Nu în multe sesiuni sĕ va fi lucrat atât de mult și folositor ca în sesiunea aceasta, și nu e locul ca în aceste rênduri, se amintesc măcar în treacăt, ceea-ce pe toate terenurile — s'a legiuit și lucrat pentru înălțarea patriei și a poporului Român. Trebue însĕ se amintesc legea ce, ca sĕ zic astfel — încunună toate lucrările parlamentului Român: *Legea pentru reforma învĕțământului secundar și superior,* votată în unanimitate la senat și aproape în unanimitate la camera deputaților.

Până acì dăinuia în România o lege a învĕțământului, veche, dela 64, căreia legi ori-cât de neajunsă era, este de a-'i mulțumì rădĕcina culturală a României de azi, dar' care acum devenise defectuoasă chiar, și nu mai corĕspundea de fel cerințelor timpului. O reformă era cerută și de douĕ decenii, feluriți ministri au cercat-o, dăr' fără succes, căci după-cum veneratul prof. dl *Ureche,* zicea la discuția legii, ca pe când era tinĕr, deputat fiind, a întrebat guvernul de atunci, că de ce nu vine cu o lege a instrucției, când dl *Nicolaie Ionescu,* 'l-a întimpinat: „Ce, ai de gând se mai rĕstorni vre un ministru“? Și deplină dreptate avea, căci așa a fost soartea tuturor ministrilor ce au creat o reformă a legii învĕțământului.

Fericitul care a isbutit cu atâta succes sĕ reformeze învĕțământul, este ministrul de instrucție al actualului cabinet: dl *Haret,* care împreună cu distinși bărbați ai școalei, ne-a dat actuala lege, menită a înova cu totul direcția culturală-școlară de până acum.

Eată în scurt în ce constă noua lege: Numĕrul anilor de studii în școalele medii va fi de 8, nu ca până acum; învĕțământul va fi comun în cursul inferior și numai în cel superior divisat în *clasic* și *real* și examenul de *baesalaureat* înlocuit printr'un examen de absolvență (maturitate) cam așa fel cum se practică în școala germană. Legea prin felul dispoșiții studiilor e menită a da o creștere mai națională, mai morală și mai virtuoasă viitorilor școlari și studenți. Provede de asemenea o stare mult mai prosperă profesorilor; o disciplină pentru studenții Universitari și în fine pune o stavilă străinilor, ce mai ales în *Moldova* umpleau liceile și gimnasiile noastre, prin aceea că le impune un didactru, și vor fi primiți numai în urma Românilor, dacă vor mai fi locuri, dar' și numĕrul acestora s'a limitat.

Se ințelege, nu din aceasta mică expunere, se va putea face o idee clară de superioara întocmire a acestei legi; ceea-ce toți prevĕd însĕ sunt resultatele bune ce ea va aduce școalei Române!

Legea va fi pusă în aplicare cu începutul anului viitor școlar, și de present o comisiune de doue-zeci membri — toți oameui ai școalei — sub presidiul dlui Haret, sĕ ocupă cu întocmirea programelor și orariului ce este a sĕ aplica.

* * *

Toate ziarele, atât cele străine cât și cele din țeară au anunțat că pela începutul lunei viitoare M. S. regele *Carol I.,* însoțit de dl prim-ministru dl A. Sturdza și o numĕroasă suită militară, va visita pe M. S. împĕratul Rusiei Nicolau al II-lea. Ca în totdeauna în astfel de ocasii ziarele nu întrelasă de a nĕscocì și atribuì acestei visite fel de fel scopuri și tendințe.

Se vorbește apoi că tot în cursul lunei viitoare, principele și principesa Bulgariei, însoțiți de prim-ministru Bulgar, Stoiloff, vor face visită la *Sinaia,* Curții regale române.

La 24 și 25 l. c. se va ținè în București congresul general anual al „Ligei Culturale“ — avêntul ce de nou a luat Liga, promite ca desbaterile acestui congres sĕ fie interesante, și fiind-că tot Românul e bine să știe ce în Ligă se petrece și hotărește mĕ voiu grăbì și eu a Vĕ raporta la timp despre desbaterile acestui congres.

L.

Inmormêntarea protopresbiterului Dr. Nicolae Maier.

Precum ne scrie din Sĕliște înmormêntarea protopresbiterului Dr. Nicolae Maier. s'a făcut cu mare solemnitate Luni, la 18/30 Maiu c. Falnica noastră comună *Sĕliște,* centrul atâtor întruniri diferite, cari tot deatâtea-ori se încheiau cu mare veselie, de astă-dată s'a îmbrăcat în adênc doliu, căci nepretențiosul naționalist, bunul fost profesor gimnasial în Năsĕud, fost profesor la seminariul „Andreian“, ințeleptul nostru protopresbiter și president al tuturor instituțiunilor noastre din localitate, după un morb greu și îndelungat, ne-a părăsit pentru totdeauna la vêrsta viguroasă de abia 59 ani.

La actul înmormêntării au pontificat veteranul asesor consistorial, protopresbiterul Zach. *Boiu,* asistat de asesorii consistoriali Nicolae Cristea, Moise Lazar, protopresbiterul Ioan Ghibu, prof. semin., Ioan Mihu, presbiter, toți din Sibiiu; nou numitul administrator protopresbiteral Petru Iuga, paroch în Tilișca, parochii Ioachim Munteanu și Ioan Manta din Gurarîului, parochii Daniil Marcu, Oprea Borcia și Ioan Popa din Sĕliște. Cântările funebrale le-a executat corul funebral al seminariului „Andreian“ sub conducerea profesorului dl Demetriu *Cunțanu,* cum și corul școlarilor din Sĕliște sub conducerea învĕțătoriului Iuliu *Crișanu.*

Representanți au fost la acaastă tristă solemnitate: consistoriul archidiecesan din Sibiiu prin susnumiții asesori și prin dl Livin de Lemeny, referent școlar și asesornl onorar protepresbiterul Ioan Droc din Mercurea; „Reuniunea învĕțătorilor ort. or. din districtul Sibiiu“ prin presidentul ei, dl Dr. D. P. Barcianu, totodată representant al seminariului „Andreian“, dimpreună cu prof. I. Ghibu, Dr. I. Stroia și D. Cunțanu; pretura Sĕliștei prin dl prim-pretor P. Drăghici; preoțimea și învĕțătorii din tract prin participarea tuturora; comunele bisericești prin fruntași, protopresbiteratele vecine prin câte un numĕr de parochi; „Reuniunea pompierilor“ și „Reuniunea meseriașilor români din Sĕliște“, prin asistarea tuturor membrilor; „Cassa de păstrare din Sĕliște“ prin prin membrii direcțiunei; „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“, al căreia reposatul membru pe viață era, prin vice-presid. Dr. D. P. Barcianu, controlorul Emil Verzariu și secretarul Victor Tordășianu; rudeniile din Rĕhău, Rĕșinar etc.; școala capitală din Sĕliște prin întreg corpul învĕțătoresc, în frunte cu directorul Demetriu *Lĕpădat,* ear' elevii școalei corporativ etc. etc.

Carul mortuar, ce ducea în ultimul lor drum remășițele pământești ale reposatului a fost acoperit cu numĕroase coroane, depuse din partea neconsolabilei soții *Maria* n. *Dancăș,* a socrilor, rudeniior din Rĕșinari și Rĕhău, a nașului: asesor cons. Nic. Cristea, a numĕroșilor fini (cu pantlică tricolor), a Reuniunilor etc. etc.

Ordinea exemplară ce a domnit în tot decursul acestei festivități și triste și pătrunzĕtoare a fost susținută de corpul învĕțătoresc și de exmiși ai Reuniunei pompierilor.

In discursul funebral, rostit în biserica cea mare de dl asesor consist. *Z. Boiu,* se scot la iveală vredniciile mult regretatului rĕposat, ca profesor, protopresbiter, ca bun român și ca bun soț, care a ținut să satisfacă cu sfințenie toate așteptările. Profesorul seminarial dl Dr. D. *P. Barcianu,* fost coleg cu rĕposatul și bun prieten al lui, în discursul rostit ca representant al seminarului „Andreian“ și al „Reuniunei învĕțătorilor ort. din districtul Sibiiu“, în caracteristica făcută rĕposatului, l'a presentat ca pe iubit profesor și coleg, ca pe înțelept conducĕtor al preoțimei, învĕțătorimei și a turmei cuvêntătoare, conducerii lui încredințate, cum și ca pe un vrednic și de sentimente curate condus naționalist. „Dacă casul trist ce azi ne-a întrunit, zice dl Barcianu, adâncă durere ne-a causat, a fost, că acest bărbat a ajuns la demnitățile, pe cari le-a avut singur numai în urma firmității caracterului, a ințelepciunei și vredniciei sale, de-oare ce el nici când nu s'a folosit de lingușiri și nici când n'a umblat după protecțiuni; drept ce vieața lui și faptele lui să ne fie turora de călăuz în aceste timpuri de restriști al mult încercatului nostru popor. Iubitor al adevĕrului Dr. Maier se rostea despre lucruri cu caracteristica scurțime: „*Nu! nu!*“ „*Da! da!*“

Din biografia mult regretatului protopresbiter mi'am însemnat următoarele: Născut în comuna *Rĕhău* (lângă Sebeșul săs.) la anul 1839 din părinți țerani, după absolvarea școalei poporale din comună a fost dat de părinții sei la gimnasiul din Sibiiu după absolvarea căruia a ascultat studiile teologice în seminarul din Sibiiu, ear' de aici a fost trimis de nemuritorul marele archiepiscop și metropolit *Șaguna* la universitatea din Viena, unde a fost promovat la gradul de Dr. în filosofie. Reîntors în Transilvania a fost aplicat de profesor la gimnasiul din Năseud, ear' după vre o 5 ani a trecut ca profesor și inspector la seminarul Andreian. La 1883 ales cu unanimitate de protopresbiter în reînființatul tract al Sĕliștei, a servit bisericei sale cu zel și abnegațiune până în ultimele clipe ale vieței sale. Dr. Maier deși de o nemărginită bunătate, a avut și mulți antagoniști, a căror gură însă în vederea inevitabilei morți de mult au amuțit. El în privința națională, fiind sincer aderent al partidului național român și aprig apărător al principiilor propagate de întemeietorii „*Tribunei vechi*“ — se pune alăturea cu mult regretații sei colegi Dr. Ioan *Crișan,* și Romul de *Crainic* cari sau numĕrat între cei cu vederi liberale dintre preoțimea noastră din Transilvania.

Cea mai mare fericire și bucurie o avé rĕposatul când se afla în mijlocul preoțimei și învĕțătorilor din tract, aproape toți foști elevi ai sei.

Din puțina sa avere, din care o însemnată parte o a folosit în decursul lungului morb, a dăruit comunei bisericești Rĕhău comuna sa natală, pentru scopuri culturale 500 fl., ear' pentru înfrumsețarea locului numit „*Fântâna foltii*“ din apropierea Sĕliștei 220 fl.

Pentru-ce o Doamne: după Dr. Aurel Brote, Aurel Suciu și Petru Cioranu — a trebuit să perdem și pe regretatul Dr. Maier?! De ce trebue să moară în scurt interval atâția bărbați de cinste?

„*Neconsolabil*“.

Producțiunea „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“.

(Mulțumită publică).

Ne împlinim o plăcută datorință exprimând și pe această cale recunoștința și mulțumitele „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ tuturor celor-ce au contribuit la bună reușită a concertului, împreunat cu teatru și joc, arangiat de noi la 21 Maiu c. n., din al cărui venit curat o parte s'a destinat fondului *exposiției industriale,* ce intenționăm a arangia în toamna anului curent și îndeosebi:

a) harnicilor coriști, în frunte cu neobositul dirigent, învĕțătorul școalei noastre de aplicație dl Candid *Popa,* ajutat de brava grupă a clericilor din seminarul „Andreian“;

b) zeloșilor diletanți, ajutați de regisorul dl Emanuel *Șuiagă,* cleric;

c) marinimoșilor suprasolvenți: Michail Hagel, proprietarul restaurantului „Stadtpark“, care a binevoit a solvì peste prețul de întrare 4 fl.; protopresbiter Nicolae Ivan, as. con., cu 1 fl. 20 cr.; Dr. Nicolae Șerban de Voila, adv. și deputat dietal, Nicolae Stănilă, practicant la tribunalul reg., Dr. Elie Cristea, redactor și secretar consistorial, cu câte 1 fl.; Ioan Simtion librar, Pavel Hango, presbiter, cu câte 70 cr.; Dem. Cunțan, profesor seminarial, T. Orlea, Ioan Șut și Pavel Cotoț, funcționari consistoriali, cu câte 60 cr.; d-șoare Victoria Nicula (Slimnic), Kölcze Lajos, măiestru lăcătar, Ioan Broju, capelan c. r. militar, cu câte 50 cr; doamnele: Pompilia Ghișoiu, Victoria Henteș (Ocua), Lucreția Botnariu (Sibiiu), I. Gârbacea, proprietar Demetriu Câmpean, archivar consistorial, Dr. Elia Dăianu, director, Silvestru Moldovan, redactor, cu câte 40 cr.; Constantin Pop, funcționar de bancă, Ioan Bonfert, aspĕtar George Nicula, mașinist, Dr. Ioan Stroia, profesor seminarial, Dr. V. Bologa, director, Constantin Dragoș, măiestru păpucar, Dr. Cornel Diaconovich, secretar de bancă, Dr. Liviu de Lemény, asesor consistorial, Simeon Florea, calfă de boltă, Nicolae Gogan, comptabil și Vasilie Ban, proprietar, cu câte 20 cr.;

d) Ilustrității Sale domnului Nicolae Popea, episcopul Caransebeșului, care s'a îndurat a ne trimite 5 fl; stimabilor domni: Vasilie Pop de Harșan, advocat, Gustav Mätz, architect și Dr. Ilie Beu, medic pentru ofertul, de câte 1 fl.

Din venitul curat 10 fl. s'au administrat fondului exposiției industriale.

Din ședința comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, ținută la 26 Maiu n. 1898.

Victor Tordășianu, pres. **George Poponea,** notar.

Diecesa Caransebeş.

Deşi existenţa bisericii ortodoxe în Ungaria din timpuri străvechi este un fapt positiv, cu toate acestea rĕmâne foarte greu a precisa şi hotărî residenţele episcopilor ortodoxi, al căror numĕr şi loc nu e constatat.

In Bănat fiind numĕrul creştinilor ort. dintru început foarte mare, sigur vor fi avut şi mai mulţi episcopi. Papa Grigore IX porunceşte Mitropolitului din Kalocsa a convertì pe episcopul gr.-ort. din Szerèm, (Sirmiu). In 1225 s'a fundat mănăstirea Meszity (Mesiei) din comitatul Timiş.

După apunerea casei regeşti Arpadiane, regii din casa Anjou, avĕnd a mulţumì tronul lor influenţei papale, erau cu totul devotaţi bisericii catolice.

In 1366 regele Ludovic-cel-Mare demândă comiţilor din Caraş şi Cheve (Cubin) a cita înaintea comitelui-suprem Himfi Benedek pe toţi preoţii gr.-ort.. împreună cu soţiile şi pruncii lor. In acest restimp aproape întreagă nobilimea română se lăpădă de credinţa strămoşască trecĕnd la catolicism şi se perde pentru totdeauna pentru naţiune. Mai apoi slăbindu-se legătura Bănatului-Severin cu Ungaria, patriarchul din Constantinopole crează episcopia Severinului numind pe *Antimie* de episcop la 1370.

In jumĕtatea 2-a a secl. XV exista în Timişoara biserică şi şcoală gr.-ort. Makarie patriarchul din Ipec, (1558--73) a obţinut dela Turci dreptul a numì episcopi pentru Ungaria sudică, şi din diferite însemnări se afirmă, ca pe acel timp erau 11 episcopi gr.-ort. în Ungaria, aşa d. e.: Vĕrşeţ, Timişoara, Buda şi altele. In 1607 sub principele Sigismund Ràkoczy era episcop în Lipova *Sava*.

Conform decretului imperial din 4 Martie 1695 episcopiile ortodoxe româneşti din Ungaria şi Bănat se contopiseră în ierarchia privilegiată a Sĕrbilor. Aşa ajunseră Românii Bănatului, după alungarea Turcilor (1700-13) prin privilegiarea Sĕrbilor, cu totului sub ierarcaia acestora.

Sub demnia Turcilor, şi adecă la ocuparea cetăţii Timişoara, se face menţiune despre un episcop gr.-ort. cu numele *Ioanichie.* Mai departe în o petiţie a 12 preoţi şi 40 chinezi din districtele Caransebeş şi Lugoj către generalul Steinville, din 1717, 12 Faur, datată din Caransebeş, se aminteşte un episcop cu numele *Moise*, care a rĕmas din vremea Turcilor şi care îi asupreşte.

Prin organisarea ierarchiei sĕrbeşti Românii din Bănat ajung sub cele 2 episcopii: a Timişorii şi a C.-Vĕrşeţului. Episcopii din diecesa C.-Vĕrşeţului residau la început în C., strămutând *Vichentie Popoviciu* scaunul episcopesc la Vĕrşeţ. Şirul episcopilor se arată astfel: la 1695 *Spiridon Stibicza*; după dînsul urmează *Nicolae Dimitrievici*, care ar fi edificat catedrala din Vĕrşeţ; 1722 *Moise Stanoevici; 1728 Maxim Nestorovici; 1739 Eutimie Damjanovici; 1741 Isaia Antonovici; 1749 Ioan Georgevici; 1769 Vichentie Popovici; 1796 Iosif Ioanovici; Sacabent; 1806 Petru Vidac Ioanovici; 1829 Maxim Manojlovici; 1833 Iosif Raiacici; 1843 Stefan Popovici; 1853 Emilian Kengelácz.*

După îndelungate lupte şi sacrificii multe ale nemuritorului bărbat providenţial Şaguna, şi ale altor fruntaşi binemeritaţi pentru biserică şi naţiune, se începe o eră nouă pentru biserica ort.-rom. din Banat. In urmarea înţelegerii cu coreligionarii sĕrbi, conform decretului regesc, se ţine un congres la Carloveţ în 27 Sep. 1860, în care se pertractează dorinţele Românilor ort. din diecesele: Aradului, Timişorii şi Vĕrşeţului. In congresul din Carloveţ, ţinut la 1864, se primì cu înţelegere comună şi unanimă despărţirea ierarchică a Românilor de către Sĕrbi. Prin diploma imperială din 24 Dec. 1864 se decretează în sfîrşit, spre bucuria şi mângăierea nespusă a Românilor ort., restaurarea metropoliei, şi înfiinţarea a 2 episcopii sufragene ort.-rom. în Arad şi C. Episcopia din C. cuprinde toţi Românii ortodoxi din Banat, cu excepţiunea celor din protopresbiteratele: Timişoara, Banat-Comloş, Belinţ (Hasiaş) şi Lipova.

Primul episcop ortodox român al C.-lui a fost (6 Iulie 1865) fericitul *Ioan Popasu*, un bărbat cu o cultură înaltă şi de o energie şi activitate vrednică de toată lauda. Reorganisarea diecesei este în mare parte opera lui. Cu întrunirea congresului naţional bis. la 16 Sept. 1868, apoi în votarea şi aprobarea statului organic înarticulat şi în legile ţerii din 1868, art. IX. s'a aşezat fundament temeinic, pentru timpuri îndelungate la vieaţa, consolidarea şi desvoltarea bisericii ort. române din patrie Biserica ortodoxă română de veacuri impilată ajunge a fi autonomă deplin. Din aceasta se explică desvoltarea rapidă în toate 3 diecesele ortodoxe.

La 5/17 Faur 1889 a rĕposat primul şi binemeritatul episcop al Caraşebeşului Ioan Popasu. In 27 Martie acelaş an fu ales de episcop archimandritul-vicar *Nicolae Popea*. Diecesa C.-lui se compune din părţile banatice neaparţinĕtoare la eparchia Aradului, ea cuprinde întreg fostul comitat al Severinului, ³/₄ părţi din Caraş, 50 comune din comitatul Timiş şi 20 comune din comitatul Torontal. Diecesa are 11 protopresbiterate: Caransebeş, Lugoş, Făget, Orşova, (Mehadia), Oraviţa, Vĕrşeţ, Panciova, Jebel, Ciacova, Biserica-albă şi Bocşamontană. Comune matre sunt 317, ear' filii 39, cu o populaţiune de 384,436 suflete. Statul preoţesc constă din 399 persoane. Institute de cultură sunt: în centru institut teologic de 3 cursuri, institut pedagogic de 4 cursuri cu şcoală de aplicaţie; şcoale confesionale rurale sunt în numĕrul de 337, dintre cari numai 215 stau sub juristicţiunea diecesei 11 stau sub administraţiunea societăţii privilegiate austro-ungare a drumurilor de fier, iar restul de 106 de pe teritorul fostului confiniu militar se administrează de stat, afirmându-se a fi şcoale comunale. Personalul didactic la şcoalele de sub jurisdicţiunea consistoriului se compune din 227 învĕţători şi 10 învĕţătoare. Starea fondurilor şi fundaţiunilor diecesane cu finea anului 1896 a fost: 623,197 fl. 66 ¹/₄ cr. Starea averilor comunelor bisericeşti din diecesă cu finea anului 1896 a fost: 5,625.808 fl. 26 cr.

(„Encicl. Rom".) *Dr. G. P.*

Ceva asupra raportului dintre ţĕrănimea şi inteligenţa noastră.

II.

Poporul nostru de rĕnd nu dă domnilor ieşiţi din sînul seu aceeaş cinste pe care o dă domnilor de limbi străine; el nu este faţă de ai sĕi cu atâta prevenire şi respect ca faţă cu cei de alte neamuri. Ei bine, oare ce este causa de este aşa, oare cum a luat ea fiinţă, şi cari împregiurări l'au determinat anume la această ţinută nefirească pe el, poporul altcum de o rară deşteptăciune înăscută?

Causa acestei apariţiuni nenaturale este trecutul poporului nostru: sunt circumstările abnormale în cari el a trăit veacuri dearîndul. Sute de ani, Românul nu a fost recunoscut ca factor politic, şi earăşi sute de ani fără întrerupere, legea lui nu a fost receptă, ci numai suferită. Şi nefiind recunoscut, respective de o religie receptă, el a fost lipsit de toate drepturile politice, între cari şi de acela de a îmbrăca slujbe; ba chiar şi de dreptul de a învĕţa carte.

In astfel de stare jalnică, vezi bine d-nii de român nu erau decât corbi albi. Dar' stat fără diregĕtori nu se poate. Prin urmare printre Români încă trebuia să fie diregĕtori „domni". Şi erau. Acestia însă erau tot străini. Şi străini fiind, urmează de sine purtarea lor aspră faţă cu Românii.

De aici purtarea oare-cum slugarnică a acestora faţă cu străinii, şi nemărginitul respect faţă cu ei, isvorît însă nu din convingere, ci din frică.

Vorba este că acest fel de respect fals, a devenit încetul cu încetul tradiţional, şi s'a perpetuat din neam în neam, până în zilele noastre, ear' slugărnicia care durere, formează încă o trăsătură marcanta a poporului nostru de dincoace de Carpaţi, tot asemenea.

In timpurile mai nouă, posiţia Românilor s'a schimbat. Religia, pe hârtie li-s'a recipiat încă la sfîrşitul veacului trecut, ear' pe la mijlocul veacului în care trăim, într'una cu naţionalitatea, a dobândit şi ea o soarte mai bună.

Inzestraţi cu drepturi politice, mai ales pe timpul absolutismului, au început a se face şi dintre ei oficianţi de stat, adeca „domni". Chiar şi dela acest timp încoace încă sunt diregĕtori români, deşi nici pe departe atâţia încât numărul lor să steie batăr aproximativ în proporţie cu numĕrul neamului lor. Poporul însă lipsit până bine de curĕnd de şcoală şi neavĕnd nici altcum timp de ajuns pentru a se orienta în situaţia schimbată, trăeşte şi azi în mare parte în obiceiurile moştenite dela moşistrămoşi, aşa cum s'a pomenit.

Incă nu a ajuns din destul la conştienţa, că are drept să ceară funcţionari de limba sa. Şi n'a putut să ajungă, de vreme-ce în praxă, prin restălmăcirea legei, el nu întimpină nici azi astfel de funcţionari, şi mai ales nu de cei mai de dai Doamne, ci de regulă tot de cei străini.

Şi dacă vrem să fim drepţi, trebue să recunoaştem, că acestia faţă de el nici acum nu sunt cu mult mai domoli, mai drepţi şi mai ecuitabili în procedura şi în tractarea lor de cât cei din vremile trecute.

Eată cuvĕntul pentru-ce ţĕranului nostru nu-'i este îndemână ca să se împrietenească cu „domnii români", şi pentru-ce, chiar dacă ici-colea dă de câte unul, nu-'i vine să creadă că 'i-ar putea fi dat, să fie în aşa slujbă, încât să fie vrednic şi el de: „domnule" şi de „Măria Sa".

Constatat acest adevĕr, urmează să ne dăm niţel seamă, că oare inteligenţa noastră din timpurile mai nouă, datu-'şi-a silinţa ca să dee altă faţă acestei ţinute nefireşti a ţĕrănimei sau nu, şi dacă nu, din ce causă nu; precum şi aceea, că oare faţă cu tot felul de cărturari de ai sĕi este săteanul nostru de-opotrivă în purtarea lui sau nu?

Pentru a putea deslega această problemă cu cuvenita seriositate şi temeinicie, trebue înainte de toate să cercetăm modul de ajungere a Românilor la domnii, şi apoi felul lor de a lucra ca „domni".

La domnii, adeca la diregĕtorii publice civile, înainte de anul renaşterei 1848, nu puteau străbate, ear' dela acest an încoace, au ajuns la ele fiii poporului român, nu ca representanţi ai intereselor acestuia, ci ca agreaţi, sau ai intereselor specifice germane, sau a celor specifice maghiare. Şi într'un cas şi într'altul prin urmare, ei nu s'au putut şi nu se pot afirma ca români, şi cu atât mai puţin au putut şi nu se pot afirma ca Români, şi cu atât mai puţin au putut şi pot să se identifice cu dorinţele şi cu aspiraţiunile naţionale româneşti.

Urmarea este, că servind ei, şi întru cât au fost şi schimbare, trebue ca ei înşişi să fie de o parte cu mai multă lĕpădare de sine, ear' de alta cu mai mult interes şi rîvnă faţă cu trebile neamului lor.

Fără risic nu s'au dobândit nici-când resultate mari, şi cu atât mai puţin se pot ajunge în zilele noastre.

Aici este de a se căuta, după părerea mea şi causa pentru-ce astăzi a ajuns a fi cam generală zicala printre popor, că: domnii de Românţte sapă mai rĕu decât cei străini".

Da, pentru-că străinul şi când ar vrea să te strivească nu prea poate, fiind-că nu ştie unde să te loviască, pe când cei născuţi şi crescuţi în mijlocul tĕu o ştiu aceasta, şi de regulă te croesc unde te doare mai amar.

Eată cuvĕntul pentru-ce ţĕrănimea noastră este aşa de neîncrezĕtoare faţă cu „domnii" de neamul nostru.

Apoi oficianţii români, ca să se poată menţinea, şi mai vĕrtos ca să poată şi ei înainta, de obiceiu trebue să păstreze mai mult decât colegii lor străini, ca să dovediască în chipul acesta mai presus de orice îndoială destoinicia şi loialitatea lor. Şi acestea prestaţiuni cu atât sunt mai bine primite, şi mai de preţ, cu cât prin ele se ajută mai mult zădărnicirea aspiraţiunilor naţionale româneşti.

Ei, dar' aşa fiind, nu e mirare, dacă ţĕrănimea atât de trează la minte, este reservată faţă cu ei, ba chiar neîncrezĕtoare.

Nu!

In sfîrşit funcţionarii români de regulă sunt în posturi neînsemnate; întotdeauna atîrnători de şefi străini, încât le sunt legate mânile, chiar şi atunci când inima le-ar şoptì să lucreze spre folosul naţionaităţii căreia aparţin.

Din notari, vice-notari, cancelişti şi practicanţi încolo puţini ies. De aceea este oare-cum firească titula de: *„domnişor"*, atât de hazlie la părere, dar' atât de întrebuinţată de ţeranii nostri faţă de funcţionarii de limba lor.

Greşala ţeranilor consistă numai în aceea că străinilor chiar, şi în slujbuliţe de acestea fiind nu le zice domnişori, ci uneori Măria Sa, ear' celor dintre fiii lor, chiar şi dacă sunt domni mari, le dau tot numai titluri mici,

Din cele expuse cred, că ese de sine la iveală felul ajungerii la domnii, precum şi al activităţii şi direcţiei în cari se mişcă d-nii oficianţi ai nostri, într'una cu causa, pentru-ce ţeranul nu se uită la dînşii cu încredere, şi nu-i cinsteşte mai presus de străini.

Aici trebue se mai adaug numai atât că schimbarea stării de lucruri în această privinţă, nu este cu putinţă până atunci, până când nu li-se va da putinţa, de a se identifica cu interesele şi aspiraţiunile neamului lor, respective până atunci până când nu vor fi ei chemaţi ca de sus până jos, va să zică dela cele mai înalte posturi până la cele mai de jos, să servească causele acestora.

Ca să se întĕmple însă cu o zi mai mai înainte această schimbare, trebue ca ei înşişi să fie de-oparte cu mai multă lăpădare de sine, ear' de alta cu mai mult interes şi rîvnă faţă cu trebile neamului lor.

Fără rizic nu sau dobândit nici când resultate mari, şi cu atât mai puţin se pot ajunge în zilele noastre.

La caz că prin o păşire mai resolută ar risca nesmintit ar fi şi poporul la înălţimea sa. Căci, lucru caracteristic, el faţă cu aceia, cari se bucură de încrederea sa, şi azi este cât se poate de cuviincios şi de prevenitor.

Oare poate să-'i arunce cineva, că faţă de preoţimea sa nu se poartă cum se cade?

Nu.

Din potrivă: el ţine la preotul seu ca nu multe alte popoare din ţerile civilisate. Şi oare pentru ce? Oare nu sunt şi între membrii clerului de astăzi destui, cari nu

sunt vrednici de această cinste, în mĕsura ce li-se dă?

Ba da, sunt.

Vorba e însă, că majoritatea copleşitoare a preoţimei este un trup şi un suflet cu el şi numai puţini sunt, cari nu ţin samă de el.

Apoi încă ceva.

In vremile de restrişte, în veacurile de tristă aducere aminte pentru noi, sute de ani de-arîndul, clerul a fost singurul razim şi singura mângăere a poporului. El l'a povĕţuit cătră liman, şi el l'a mântuit teafĕr cum este din gura prăpăstiilor şi curselor ce îi stau, sau 'i-se puneau în cale. Diregĕtori politici de ai sei nu avea de feliu!

De pe aceste timpuri a trecut dar' din generaţie în generaţie, ge nesimţite, stima şi pietatea faţă de cler, şi pe această cale au ajuns până la noi.

In această stimă şi pietate a poporului faţă cu preoţimea este de a se căuta şi pricina pentru ce străinii tind acum ca şi în trecut la slăbirea lor, şi pentru-ce chiar diregĕtorii români, în multe părţi, îşi dau truda ca să învrăjbească pe cât pot pe poporeni cu preoţii lor.

Afară de amintiţii „domni", noi avem şi alte feluri de domni. Avem advocaţi, profesori, redactori, amploiaţi de bance, puţini proprietari, oficeri activi şi pensionaţi şi învĕţători sătesti.

Oare faţă de acestia încă e reservat ţeranul nostru; oare nici lor nu le dă cinstea cuvenită? Lucru de mirare, nu: şi pe ei de regulă îi micşorează.

Odinioară mĕ nimerisem la un preot de sat, la care tocmai atunci venise fiiul seu, care era advocat. „Dumnezeu să te trăească *domnişorule*", zise un sătean, care avusese o treabă cu „domnu Părinte". „Da de mult nu te-am mai vĕzut *domnişorule*, bine. că te-a mai adus Dumnezeu pe la noi" zice în curênd crisnicul care îşi ţinuse de datorie a 'i-se înfăţişa.

Un profesor se dusese peste vacanţă şi el la casa părintească. Şi eară vine un om din sat cu o lipsă la „domnul Părinte", tatăl profesorului, şi în zarea luminei, părêndu-ise cărunt profesorul, altcum tinĕr, îi zice: „Da multe gânduri trebue să te bată pe d-ta *domnişorule*, de ai cărunţit aşa de tinĕr.

Vezi, eu sunt de o samă cu domnu Părinte, dacă nu mai bun cu un an, — doi, şi mulţam Doamne, încă nici acum nu-s aşa de sur la barbă ca d-ta".

Aşi putè aduce încă multe, multe exemple de aceste, dar' ştiu că ori-ce inteligent ştie cu grămada de ele, căci pe alocurea chiar şi astăzi învĕţătorul român este „jupân, dascăl" ori simplu numai „învĕţătorule".

Ei bine, ce poate fi pricina acestei ţinute, peste tot nepotrivite, a poporului faţă de inteligenţa sa? Eu unul aşa cred că, pricina este aproape exclusiv inteligenţa însaşi. Da, inteligenţa este de vină, pentrucă, deşi eşită aproape întreagă din sinul poporului dela sate, ajunsă la domnii, totuşi în multe locuri, cât se poate străină faţă de el.

Rar se întêmplă ca o societate de domni români sĕ meargă şi să petreacă printre popor, dându-'i poveţe şi sfaturi; şi mai rar ca fiiul unui sat, ajuns domn, sĕ-'şi aducă aminte de acel sat, şi sĕ-'l ajute în feluritele şi aproape zilnicele lui nĕcazuri, fie cu condeiul, fie cu punga.

Poftească domnii pe seamaneamului lui a înfiinţa reuniuni de agricultură, cu ajutorul cărora, prin atingere nemijlocită, să fie puşi în posiţie de a lucra şi el în mod mai rentabil moşioara sa, şi a-'şi purta economia sa de vite; binevoească băncile noastre a-'l mai slăbi din dragostea de a-'i lua câte 12—15%, şi în loc de a trage câţiva acţionari, înţeleşi cu amploiaţii, dobânda ecuivalentă, ori chiar superioară capitalului, poftească şi voteze, cu câte 10—20 fl. la an, ci câte 1000—2000 fl. la an pentru scopuri culturale; poftească asociaţiunile şi

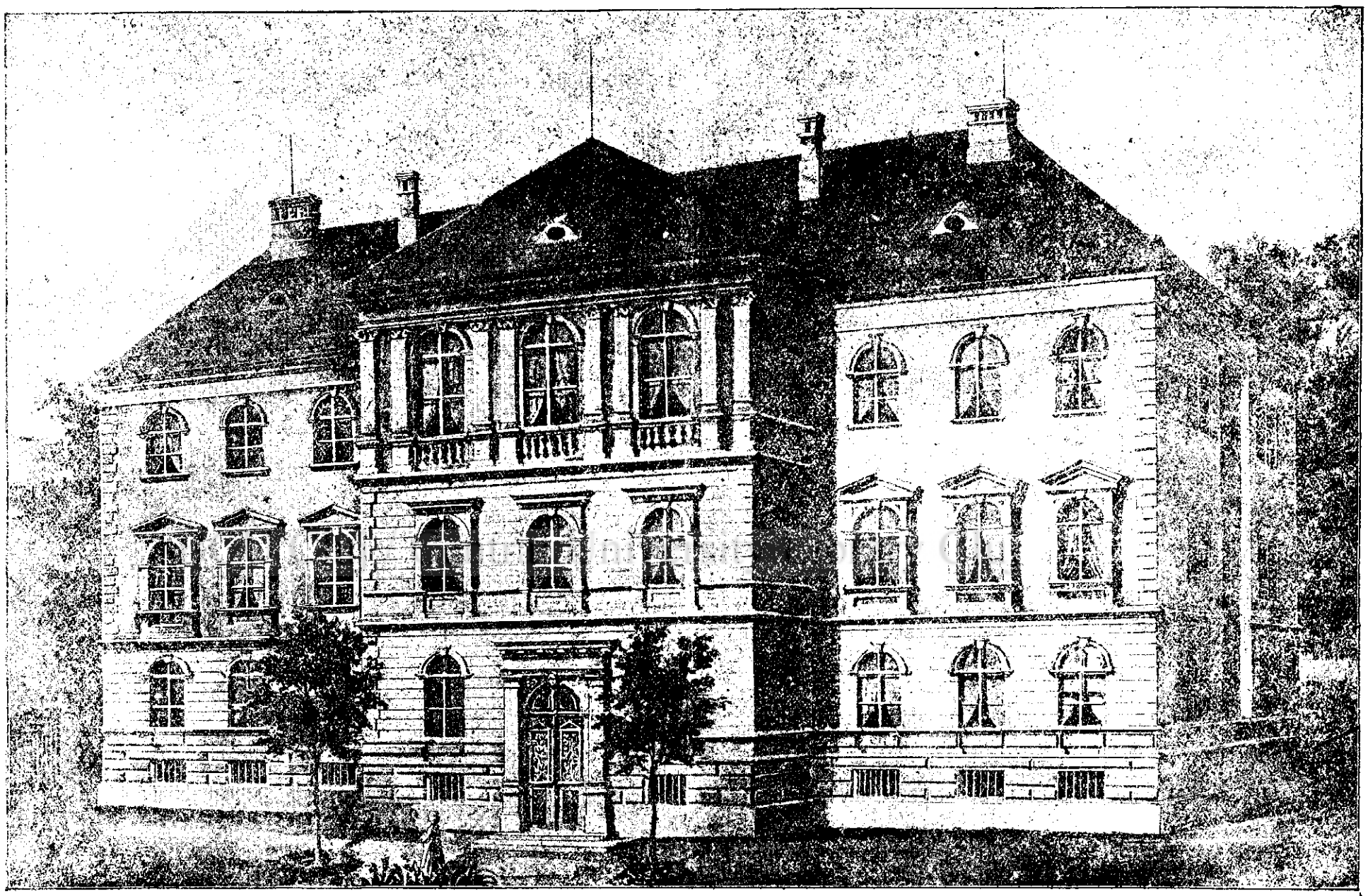

GIMNASIUL ROMÂN DIN BRAŞOV.

Sĕrbările din Haţeg.

Dalbele Rosalii sunt în anul acesta zile de deosebite festifităţi pentru Românii din jurul vechei capitale a lui Traian. Ţara Haţegului a făcut vrednice pregătiri pentru aceste sĕrbări. Drapelul modest al Taliei române va flutura pe glorioasele ruine ale unui ţinut de glorioase amintiri. Şi în jurul drapelului se va strînge popor mult în haină de sărbătoare, popor iubitor de cultură şi progres.

Onoare multă se cuvine acelor Români cari susţin acest drapel şi'l fâlfăie dintr'un colţi al ţĕrei până într'altul. Stimă îi comtete acelei harnice părţi din poporul nostru care cunoaşte însămnătatea scopului de care purtătorii drapelului sunt mânaţi.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru român munceşte cu zĕl deosebit, mai ales de trei ani încoaci. decând comitetul s'a reorganisat, altuindu-se cu harnice puteri din corpul didactic al Braşovului. Acest comitet, în frunte cu veteranul şi meritosul literat Iosif *Vulcanu* a dus şi pus activitatea societăţii pe un nou şi sănătos tărîm. A spulberat mai întâiu acele maliţioase vederi ale unor reuvoitori cărturari, că scopurile urmărite de ea ar fi zadarnice, ar constitui o utopie. Anul trecut, la memorabila adunare din Orăştie a dat dovezi despre necesitatea culturală a unei astfel de societăţi. A trezit conştiinţa acestei necesităţi în chiar inima poporului care a sosit cu mare alaiu la acea adunare, aducând obolul sĕu pe altariul acestei cause.

Destoinicul comitet s'a marcat la aceasta adunare urmĕtoarea linie de muncire: Până ce vom ajunge la desĕvîrşirea scopului cel urmărim, până ce vom aduna mijloacele necesare pentru a putea clădi un lăcaş mândru pe seama Taliei române — avem se facem pregătirile cuvenite. Şi munca aceasta pregătitoare e poate încă de mai mare preţ ca însuş palatul ce vom să'l înălţăm. Voim adecă să ne creiăm o literatură dramatică, prin care se dăm şcoală societăţilor private dramatice, aşa zişilor diletanţi. Prin aceasta literatură şi prin aceste societăţi voim să cultivăm gustul poporului şi preceperea lui faţă de artele frumoase în special faţă de cea dramatică.

Incât pentru această hotărîre am vĕzut cu toţii că îi sa făcut deja un început, care promite isbândă frumoasă.

Române ca de aci înainte activitatea comitetului să se lărgiască tot mai mult, căci câte nu cad în sfera lui de activitate! Adunarea preţioaselor datini ale poporului nostru, colinzile şi irozii, viflaimul şi turca. pluguşorul şi naiva sorcovă... toate, toate sunt frânturi primitive ale mişcării dramatice, cum se manifestă în straturile de jos ale poporului nostru. Adunarea la un loc ale acestora se ţine tot de chemarea societăţii pentru fond de teatru român. Nădăjduim că în curênd se va face ceva şi în privinţa asta. Suntem îndreptăţiţi la această nădejde şi prin împrejurarea vrednică de a fi scoasă la iveală, că chiar la sĕrbările ce să arangiază cu prilejul şedinţelor societăţii, se cultivă obicinuinţele poporului, se ţin aşa numite petreceri poporale, Nedeie. Rugi ş. a.

Dorim isbândă multă societăţii menite a resolvi grele dar frumoase probleme în poporul nostru. Cleventirile celor rĕi să nu o înspăimânte, ci se paşască cu încredere înainte. Poporul şi toţi cei cu durere şi cu inimă faţă de popor sunt cu dênsa.

*

Dăm la acest loc de a întregul programul festivităţilor.

I. **Sâmbătă la 4 Iunie n. a. c.**

a) Primirea oaspeţilor la toate trenurile.

b) Primirea comitetului la gara Sub-Cetate.

c) Seara de cunoştinţă în hotelul „Coroana".

II. **Duminecă la 5 Iunie n. a. c.**

a) Serviciu divin în biserica gr.-or. dela 8—9 ore, ear' în cea gr.-cat. dela 9—10 ore a. m.

b) Participarea la a doua şedinţă primă, ce se va ţinè în biserica gr.-or. dela 10—12 ore a. m.

c) Banchet la 2 ore p. m. în hotelul „Coroana".

d) Concert şi teatru. Inceputul seara la 8 ore în hotelul „Mielul-de-aur".

III. **Luni la 6 Iunie n. a. c.**

a) Participaree la a doua şedinţă a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român", ce se va ţinea în biserica gr-or. dela 11—12 ore a. m.

a) Bal în hotelul „Mielul-de-aur". Inceputul la 8½ ore.

IV. **Marţi la 7 Iunie n. a. c.**

a) Excursiuni la „Ulpia-Traiană şi „Densuş".

b) Participare la petrecerea poporală Nedee, Ruga.)

*

Concert şi teatru.

Reuniunea română de cântări din Haţeg va arangea concert şi teatru în favorul „societăţii pentru crearea unui fond de teatru

despărțemintele lor a juca și a benchetui mai puțin, și a se îngriji mai mult de literatura poporală și de bibliotecile sătești, în scopul de a împrăștia întunerecul și umbra atât de groase în poporul contribuent la fondurile lor; pofteasca ceata domnească a se pune în atingere directă cu el, nu tot prin cancelarii și birouri, ci pela locuințele lui, și în sfîrșit poftească fără șovăire a desfășura o lucrare de așa, încât să vădă și el odată cu ochii, că 'i-s'a creat în toate privințele o soarte mai suportabilă decât cea „de azi".

Așa dar' dacă dorim — și în vederea încrederii și a stimei împrumutate, condițiile iăriei noastre ca întreg, trebue se dorim, ca țeranul să-'și schimbe ținuta față de noi, de așa numiții „domni", negreșit este de lipsă ca-și-noi să ne-o schimbăm pe a noastră față de el și încă, pe cât pot ei cuprinde lucrul, în sensul arătat în acest micuț tractat. *G. S.*

Dela Sate.

Examenele din B.-Comlos

s'au ținut în 11/23 Maiu a. c. Intêiu la școala I-a de fete a învățătoarei *Anna Borna*. Fiind eu ocupat, cu alte afaceri oficioase n'am putut fi de față la acest examen, însă după-cum 'mi-s'a spus, la acest examen răspunsurile fetițelor au fost bune. In *deosebi din religia și exercițiile* intuitive au răspuns fetițele foarte bine. Voesc să cred și am mare nădejde, că învățătoarea Borna după vre-o câțiva ani de praxă va deveni una dintre cele mai bune învățătoare.

Asemenea răspunsuri bune au dat și copiii școlari de clasa I-a a neobositului și încărunțitului învățător *Nicolae Popovici*.

Tot în ziuă aceea după-ameazi la 2 oare până după 4 s'a ținut examenul la școala II-a de fete a doamnei învățătoare *Aurelia Păcățianu*. A fost de față o cunună foarte frumoasă de inteligență anume doamnele: věd. Șerban, soția repos. protopop Vincențiu Șerban, V. Bogdan, Balan, věd. Stojanovici, Stefanovici, Cotoraci, věd. Schiffman; domnișoarele: Balan, Ajwas, Pavlovici; domnii: medicul Dr. Kiciu, notarul Stefanovici subscrisul și un numěr frnmos de economi fruntași, cu judele comunal Andreiu Balan în frunte și multe mame.

Ca în tot anul așa și acum școala a fost ca o mică exposiție de manufactură națională peste o sută bucăți cari de cari mai frumoase, toate cusute pe papire colorate și afișate pe părete în ordine estetică. Suntem cu toții dedați, că examenul dela această școală să fie bun, dar' în anul acesta răspunsurile precise și libere ale fetițelor mai ales din geografie, gramatica română, economia, hiegiena și istoria patriei ne-a suprins pe toți foarte plăcut, deși inspectorul singur a propus întrebările din cele mai multe studii și singur a provocat școlărițele la răspuns.

Din limba maghiară n'a voit inspectorul se examineze materialul propus și prescris ci s'a mărginit la simplă cetire, adecă la materialul ce trebue examinat în cl. I-a de fete, așa încât aici doamna Păcățian n'a putut avè ocasiune să-'și arete progresul.

Acest examen s'a finit cu un puternic „Să trăească!" „Doamna Păcățianu, nu este numai bună și lăudată învățătoare, ci este și o putem numì de o adevărată mamă a fetițelor noastre"! Așa au strigat fruntașii foști de față la acest examen, suntem mândrii pe școala aceasta!

A urmat examenul la școala II-a de băieți a învățătorului *Iuliu Vuia*. Despre acest examen neavênd cuvinte de laudă, nu zic nimic. Ii recomand însă învățătorului Vuia ca un binevoitor al seu, ca pe viitor să pună mai multă trudă în școală, când poporul s'au deșteptat și cere mai multă lumină. *G. Bălan*, paroch.

*

3/15 Maiu în Sălișteа.

Din fruntașa comună Sălișteа de lângă Sibiiu ni-se scriu următoarele:

Din ajun deja sosì sublocotenentul de gendarmi spre inspecțiunea obicinuită. Mai bine zis a fi gata într'u a păzì, ca nu cumva „Daco România" să încerce a săpa la întregitatea „unității statului Maghiar"; prea groasnic. Deși de pe la miezul nopții au căzut o ploaie totuși, în dimineața zilei sau văzut arborate 4 steaguri în „mândrul nostru trei colori".

Două erau arborate pe „Pavilonul de joc" alte doue pe o coastă a viilor numit „Tarniță" unde le puteam vedea din întreagă comună. Aveau inscripțiunea:

Jubileul de 50 de ani dela ștergerea iobăgiei proclamată pe „Câmpul-Libertății la Blaj. „Trăească Libertatea!"

Doamne ce fericire în inima fiecărui Român! Vedeai mergênd la sf. biserică bărbați, femei, tineri, adorând și binecuvêntând pe acei binefăcătorii cari le-au pus. Insă aceasta bucurie nu putea se țină mult, căci fiilor lui Arpád steagurile le scotea ochii. Sublocotenentul de gendarmi s'a presentat la oficiul „pretorial" cerênd ca se intervină pe lângă autoritățile comunale să se ia acele steaguri periculoase, lucru ce s'au și întêmplat srpe bucuria „fiilor lui Arpad". Au rămas numai în cele din urmă ca să se afle „Criminalul îndrăsneț".

La luarea steagurilor ma fost de față, nimenea din cei însărcinați nu voiau a pune mâna pe ele, zicênd: *deși avem ordin mai înalt totuși nu vom încerca a face acest păcat strîgător la cer; că ne va cădea mânile.... etc.* In cele din urmă au sosit sublocotenentul de gendarmi cu un pluton de 14 gendarmi și au ordonat luarea steagurilor le-au confiscat și le-a dus la căsarmă în triumf între baionete, întocmai ca când ar fi luat o redută.

După-ameazi s'au jucat de 5 tineri meseriași: „Călușerul și bătuta" Eată numele bravilor jucători: Ioan *Bârzan*, lăcătar; Ioan *Tâmpănariu*, curelar; Ioan *Borcea*, ferar; Nicolae *Hășegan*, pielar; Ioan *Țața*, curelar. De-a dragul să-'i fi privit pe jucători îmbrăcați în port național cu brâuri „Trei colori" și cu cânaci la picioare și la gurgiul opincilor, era o adevărată sărbătoare națională. Jocul au făcut o așa bună impresie încât au trebuit repetat, aplausele la adresa jucătorilor nu mai încetau; jucători au fost cinstiți din partea unor domnișoare și domni cu 25 sticle cu bere, cea-ce sau beut pe seară la „Hotelul comunal"

Era plăcut să vezi o masă de vre-o trei zeci de tineri, mare parte meseriași, petrecând întru însămnătatea zilei. Am văzut între dânșii și pe tânărul inteligent domnul Nicolae Dumitru B. Comșa. Au mai fost încă o masă de meseriași mai vârstnici.

Erau cam vro douăzeci. Am văzut între dânșii și pe onoratul domn presbiter Predoviciu din „Vingrad"; au petrecut foarte frumos delectânduse cu cântări naționale demne de aceiași zi.

Cu durere trebue să constat că inteligența sau reținut dela ori și ce petrecere. Chiar dacă unii din trânși și-au permis a bea câteva pocale de bere dimpreună cu dnul sublocotenent de jandarmi însă: nu știu în acui amintire, a eroilor și martirilor adunați pe „Câmpul Libertății" ori în alui Kos uth? Regrete eterne că ne uităm că suntem oșiți din opincă!....

„Mărgineanul".

PARTEA ECONOMICĂ

Despre ogoare.

In timpul din urmă, s'a făcut multă vorbă printre sătenii români — despre ogor.

Unii susțin, că de aceea nu se fac bucatele cum se cade și de aceea sunt pline cu burueni pentru-că n'a fost pământul ogor. Alții, că nu sunt anii priincioși, și altele.

Vor fi avênd și unii și alții drept, dar' nu în chipul după cum înțeleg domnialor.

Să vedem ce e ogorul!? S'ar crede că e ușor de priceput, dar' nu e așa, căci țeranul (săteanul) înțelege sub ogor pământul nesămănat și arat abia adată — dacă se mai face și aceia -- în an, fără că și atunci să se aibă grijă cum se face arătura.

Ogorul adevărat e cu totul altceva.

A ogorî însemnează, a lăsa pământul se odichnească, dar' în același timp să fie și arat bine cât de afund și adeseori, pentru-că buruenile și spinii să nu prindă rădăcini.

Arânduse mai de mult ori, pământul devine mai rar, ear' razele soarelui pătrund mai afund și încălzesc și luminează toate părticelele, ear' firele de rădăcini desfăcute de către olaltă se uscă și se prefac în gunoiu.

Să judecăm. — Pe un rozor de pământ, împrejmuit cu gard (pălan) înalt și mai și acoperit de asupra la o înălțime oare care, nu se produce nimic, pentru-că nu poate pătrunde, nici lumina soarelui nici aerul liber. Tot așa se întêmplă și cu pământul din țarini, dacă acela nu e arat cum se cade.

Dacă va rămânea pârlog, rădăcinile se vor înmulții și se vor întinde în toate părțile, făcênd pământul să se închege într'o masă nepătrunsă, în care nu străbate nici lumina, nici căldura, ci prin urmare, va rămânea stearpă și neroditoare.

Tot astfel se va întêmpla și dacă vom sămăna într'un loc de mai multe ori după olaltă una și aceiași sămênță s. ex. *grâu* ori *săcară*.

Pământul arat din toamnă va rămânea nescormonit până în anul viitor când se face ogor ca să se se seamene grâu (a 2 oară). In aceea vreme buruenile se desvoaltă și fac sămânță, care deodată cu coacerea grâului se coace și ea, și cade pe pământ fără a putea fi culeasă, și, cu toate ca se face arătură nouă nu piere, ci rămâne așa până în toamna, când de odată cu răsărirea grâului se ivește și buruiana, ear' apoi în primăvară întrece grâul cu creșterea. Și poate omul închipui, ce va fi dacă se seamănă grâu și a 3- oară s'au a 4-a oara în acel loc?:

Oamenii cari lucră pământul în așa chip greșit, să aleg, că bucatele lor din an în an sunt mai slabe și pline cu sămânță de burueni, ear' la urmă supără pe Dzeu, că nu dă rod la bucate.

Acest fel de oameni nepricepuți s'au îndărătnici cred că lipsa ogorului face ca pământul se fie atât de nerecunoscător.

A trecut timpul când să se lase ogor. Oamenii s'au înmulțit ear' pământurile productive s'au înpuținat. E prea puțin pământ arător, în asemănare cu oamenii ce se ocupă cu plugăritul, de aceia ogor. nu mai lăsa nime, numai comunele cari au hotar foarte mare, altele ba.

---

român", Duminecă în 5 Iunie, în sala hotelului la „Mielul-de-aur", cu următoriul program:

1. „Trecui valea", de I. Murășianu, executată de corul „Reuniunii române de cântări din Hațeg" cu acompaniament la pian.

Trecui valea și-un părău
La mândra sufletul meu,
Trecui valea și-o vălcea
La mândra iubita mea.
Trecui valea și-un părău
La mândră sufletul meu.
Nu știi țese, nu știi coasă
Draga mea scumpa mea;
Dar' nu-'mi pasă, că-i frumoasă,
Draga mea și scumpa mea.

Trecui valea și-un părău
La bădița dragul meu,
Trecui valea și-un poduț
La bădița cel drăguț.
Trecui valea și-un părău
La bădița dragul meu.
N'are casă nici moșie,
Dragul meu, scumpul meu,
Ce să-'i fac, că-'mi place mie,
Dragul meu și scumpul meu.

Trecui valea și-un deluț,
Věd o mândră și-un drăguț,
Trecui valea pe 'nsărat
Par'c'aud un sărutat,
Trecui valea și-un deluț,
Věd o mândră și-un drăguț.
N'au nici casă, n'au nici masă
Dragii mei scumpii mei,
De nimica nu le pasă,
Dragii mei și scumpii mei.

2. „Zampa" ouvertură, pian pentru patru mâni de F. Herold, executată de domnișoarele Veturia Bontescu și Mariți Baciu.

3. „Symphonie concert", trio pentru două vioare și acompaniare de pian, de Ch. Dancla, exec. de C. Popovici și M. Bohațiel.

4. *a)* „Din depărtare", cor mixt, exec. de corul „Reuniunii române de cântări".

De-ar fi vêntul cu 'ndurare pe aripa sa
Mi-ar aduce-o sărutare dela draga mea.
Păsăruica cea voioasă la urechia mea,
Dac'ar fi ea mai miloasă mi-ar vorbì de ea.

Dacă ceriul ce suride s'ar induioșa,
Acum vesel s'ar deschide și 'n el te-aș vedea,
Vênt, cer, pasăre, vai! toate n'aud glasul meu,
Jalnic în străinătate mor de dorul tău.

b) „Cu mine fugi", cor mixt de Mendelssohn, executată de corul „Reuniunii române de cântări".

Cu mine fugi și fii a mea la sinul meu să odichnești.
Departe țeara și părinți în pieptul meu o să găsești (bis).
Ear' de nu vii, eu voiu murì și singură vei rămânea
Și chiar acasă la părinți, amici iubiți nu vei avea (bis).

5. „Rondo capricioso" pentru pian, solo, de Mendelssohn, exec. la pian de d-șoara Octavia Barițiu.

6. „Airs Varies" pentru vioară și pian de Ch. d'Beriot, exec. de dl C. Popoviciu și d-șoara Octavia Barițiu.

7. „Fântână cu trei isvoare", cor mixt de G. Dima, exec. de corul „Reuniunii române de cântări".

De când mândrul m'a lăsat
Multe lacrimi am vărsat
De-am făcut fântână 'n sat.
Fântână cu trei isvoare
Cine-o bea din ea să moară.

Și de-or bea dușmanii mei
Crepe, crepe inima din ei.
Ear' de-o bea iubitul meu
Să-'l păzască Dumnezeu.

8. „Prologul"
de I. Vulcan.

Persoanele:

Poetul . . . . . dl Victor Bontescu
Moșneagul . . . . . „ Virgil Popoviciu
Domni și doamne, cor și călușeri.

9. „Soare cu ploaie"
comedie într'un act de I. Vulcan.

Persoanele:

Olga Clitan, văduvă tinără: d-na Eugenia Pop m. Sanzian; Lina, de 15 ani, Tița, de 14 ani, Mimi, de 12 ani fiicele ei: D-ra Septimia F. Muntean, d-ra Valeria Vladone, d-ra Cornelia Baciu; Maria Brădescu: d-ra Cornelia Gheaja; Profira, fiica ei, de 16 ani: d-ra Smarandița Pop; Pantelimon, flăcău tomnatec: dl Ilariu Buzdugan; Dumbrăvescu, proprietar; dl D. Vutca; Dușan, negustor: dl Marcu Crișan; Ionel, student de liceu: dl Corneliu Popoviciu; Contele Klapatinsky dl Aurel Augur; O servitoare: d-ra Mariți Popescu; Un chelner dl Iosif Calabis.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sunt şi comune, dar' foarte puţine, carii au pămêntul împărţit în 3 părţi egali, pentru păşune, sămênături de toamnă şi de primăvară.

In astfel de loc, după un restimp de 10 ani, una dintre împărţelile de sămênat se lasă păşune, ear' în locul ei se ară păşunea veche.

Dar' cum zisei la inceput, acelea locuri sunt rare.

Fiind-că în timpul de acum, chiar şi păşunile sau islazurile sunt arate şi folosite pentru bucate, — ceea-ce face, ca unde sătenii sau ocupat cu economia de vite să peardă foarte mult în lipsa nutreţului pentru vite, — ar fi bine că sătenii români să se deprindă a sămêna plante de nutreţ, ca măzeriche (bicău) trifoiu şi napi de nutreţ.

Aceste plante nu numai, că dau nutreţ foarte bun, dar' şi îngraşă şi înbunesc pămêntul foarte bine, tocmai ca şi când *ar fi gunoit.*

Eată dar' ce să facem în locul ogorului. Să lăsăm ogorul de o parte că a trecut vremea lui, numai să sămênăm plante cari ne aduc cât mai mare folos.

Vetru Vancu.

*

Insoţirile.

Din comuna *Marga* în comitatul Caraş-Severinului ne vine îmbucurătoarea ştire, că Românii de acolo, sunt pe cale a înfiinţa o insoţire de consum. Au şi înaintat către guvern statutele viitoarei insoţiri; dar' stăpânirea nu le-a primit aşa, ci le-a trimis indérét, ca să le schimbe în unele privinţe. De aceea s'au adunat Joia trecută, la 2 Iunie st. nou, pentru a face aceste schimbări, apoi trimit statutele din nou la Budapesta spre întărire.

Insoţirea *Margenilor* va fi a treia în comitatul Caraş-Severinului căci una mai este la Caransebeş şi alta la Sasca-Montană.

Indemnăm şi la acest loc în mod cât se poate de stăruitor pe toţi Românii buni la înfiinţarea a cât de multor insoţiri de felul acesta, căci guvernul cu legea cea nouă blestemată, de care ne ocupăm tocmai acum într'o serie de articole, ţinteşte în primul rênd a ne frânge pe teren economic cu insoţirile ei de porunceală. Legea cea cu pricină nu sileşte încă astăzi, că ori-ce insoţire *trebue* să se alcătuească numai prin mijlocirea diregătoriilor, dar, e foarte cu putinţă, că stăpânirea peste câţiva ani va preschimba legea aşa fel, în cât insoţiririle nu se vor mai putè infiinţa decât prin mijlocirea slujbaşilor ei; şi atunci are să ne poruncească ea ce fel şi cum să facem, pe cine să alegem ca chivernisitori ba şi chiar ca slugi.

De aceea să ne grăbim, să ne punem pe lucru şi să infiinţăm cât se poate mai multe insoţiri de tot felul de credit, agricole, de meseriaşi, consumuri, până nu este târziu, căci nu te poţi increde în pornirile şi gândurile stăpânirilor ungureşti care nu ne voesc nouĕ, Românilor nimic bun.

Noi de noi să ne facem tari, noi de noi să strîngem, să ne ajutăm, ca să putem infrunta ori-ce vijelie ori năpaste ce s'ar năpădì asupra noastră fie din partea stăpânirii, fie de vitregia vremilor.

Şi astfel apoi ne va ajuta şi Dumnezeu.

*

Când să se coseasca nutreţurile?

(Urmare.)

Iarba cosită de obiceiu căutăm sĕ o uscăm fără a-'şi perde din coloare, gust, miros şi sucurile nutritoare, şi o facem fên pentru a o putea păstra timp mai indelungat, ca să nutrim cu ea vitele pe timpul iernii. Sunt diferite feluri de fên, fên uscat, fên brun şi fên ţinut verde presat în gropi de pămênt. Fênul uscat este cel mai bun şi mai obicinuit dintre toate.

Uscatul fênului se face prin aceea că tindem brasdele cosite, dimineaţa pela 9—10 oare, indată-ce s'a luat apa de pe earbă, şi apoi le intoarcem şi scuturăm de repeţite-ori, până-ce incepe a se uşura, când apoi îl facem pânze şi ocoale, adunându-'l cu grebla. Seara le strîngem în aşa numitele purcoaie (grămejoare) mici, pentru-ca sĕ-'l ferim de roauă şi poate de vre-o ploaie ce ar putè sĕ vină peste noapte,

Dimineaţa tindem şi rîsipim mai ântêiu brasdele, ce le-am cosit din ziua trecută, eară după-ce s'a luat bine roua de pe iarbă tindem şi furcaiele impreunând câte 3—4 laolaltă şi făcênd din ele un ocol mai mic. Fênul se scutură mai multe-ori peste zi, eară spe seară se adună şi pune în furcaie mai mari numite căpiţe. Tot aşa se urmează şi a treia-zi, şi dacă timpul a fost cald, fênul este uscat de ajuns şi seara se pune în căpiţe şi mai mari numite şi şi ploscoane, pentru a-'l ferì de ploaie.

Dacă timpul a fost priincios în 3 zile fênul e uscat gata şi să poate ţinea peste iarnă fără ca el se-şi peardă faţa sau din sucurile nutritoare. Dacă insă timpul a fost neprincios şi ne-a surprins ploaia cu el nestrîns în furcoaie sau căpiţe, (ploscoane), sau că ploile au ţinut mai mult timp atunci ne trebuesc şi 8—12 zile până-'l uscăm deajuns. — E de insemnat că la fie care ploaie, fênul îşi perde atât din coloare (faţă) cât şi din sucurile nutritoare, de aceea cu cât fênul e ploat mai des cu atâta devine mai rĕu pentru vite. — Dacă l'a rĕsbit ploia în căpiţe, atunci el sĕ inegreşte cu totul, se incălzeşte, incinge şi incepe a putrezi. — E foarte greşit dacă fênul se pune la păstrare în şuri când nu e uscat de ajuns căci atunci să poate strica de tot sau dacă nu să prăfueşte astfel, că dacă-'l dăm la vite le-ar căşuna multe boale.

Otava se uscă mai anevoe decât fênul fiindcă pe deoparte este mai subţire, mai fragedă, dar şi zilele de toamnă mai scurte căldura mai mică, iar nopţile mai lungi şi atmosfera plină de umezeală. Otava ce să crede a fi aproape uscată, pusă în căpiţe peste noapte îşi atrage umezeală sau cum se mai zice se *„sloboade“*; de aceea otava totdeauna trebue mai bine uscată decât fênul, care este mai aspru şi mai cocenos.

Deasemenea urmăm şi cu uscatul aşa numitelor cosituri precum fênul de măzăriche, ovĕs, orz cu mazĕre sau măzĕriche ş. a. după cum am arătat mai sus, cu deosebire ca brazdele de „cosituri“ fiind mai groase şi loc mai puţin de intins, să cere mai multă căldură ca să se poată coace. Deaceea trebue să ne alegem bine timpul când facem cositurile. Dacă să intâmpla ca după ce am cosit să se inoreze de ploaie; nu e bine nici când să mişcăm brazdele cosite (poloagele) ci mai bine să aşteptăm până ce timpul incepe a se limpezi, căci mai bine să ploaie cositura în poloage decât intinse fiind, cu deosebire cositurile cari au poloage groase.

Cum un ţigan a ucis un tătar.

— Bună ziua măi ţigane, zise un român unui ţigan pe care nu'l vĕzuse de mult, unde ai fost de nu te mai vĕzuşi de atâta timp?

— De... unde să fiu, am fost la tătari mai Românico.

— La tătari!! Dar pentru ce?

— Să mă lupt cu iei.

— Hai!! Şi ce ai făcut, ai tăiat măcar veri un tătar?

— Ba bine că mo!

— Şi cum de l'ai tăiat?

— Uite aşa! umblând eu prin câmpiile alea intinse ale lor zărnăind sabia dela brâu şi pe care o furasem dela un turc mort, zăresc cât colo un tătar zdravn lungit sub umbra unei sălci. Atunci eu furişându-mĕ şi tiptil ajung sub salcie şi cum dormea tătaru, hârşt îi taiu mâna dintr'o singură lovitură. Dar tătaru al naibei, nici că se misca, vrea să-mi apuce sabia ca să mĕ taie. Dar' ţi-ai găsit doară nu sunt cela prost să stau. Eu ştiindu-i gândul îi taiu şi mâna cea-l'altă, ca să numai aibă cu ce da în nime. Pe urmă l'am lăsat şi am plecat.

— Da bine mĕi ţigane, tu tot prost ai fii, de ce nu i-ai tăiat capul dela inceput iar nu mâna?

— Hei, hei! mai românico, dacă ar fi avut tătaru cap, nici că mĕ apropiam de el, că doară nu eram prost.

D. Ucsemitra.

SNOAVE.

Ha avut noroc...

Se intâlneşte într'o zi un ţigan cu un român.

Nu ştiu din ce se iau la ceartă, şi din ceartă ajung la bătaie.

Şi îi dă românul ţiganului, căci doar ştiţi cum ştie să care românul.

— „Că, stai ma romanico, că havaleu, că ma homori, şi-mi ramâne Stanca cu danciuci pe drumuri...“

Dar românul habar n'avea de văităturile ţiganului, şi mi-l stălcea ca la paşopt.

Iată că trecură nişte oameni p'acolo.

Cu chiu cu vai îl scăpă pe ţigan din ghiarele românului.

Pleacă ţiganul spre casă, bătut rupt ca vai de el; şi numai iacă că-i ese ţiganca inainte.

Ţiganul de cole incepe să-i spue ce a păţit.

— „Păi, bine mai prapaditului de Dumnezeu, la ce mai kikires galceva„ daca n'a puterinţa...“

— „H'apoi vezi, fa, ca e al-ceva, ha avut el noroc că era mai tare ca mine, ca altfel i-aşi fi harĕtat eu...“

Hussar şi Şerban.

Anecdotă.

Intre un bărbat şi nevastă.

Intr'o zi ploioasă un bărbat merge cu nevastă-sa să facă visite. Ea uitându-se cu drag la el zise:

— Nu ştiu de când te-ai făcut aşa atent!

— De ce, nevastă?!

— Când eram logodiţi putea să mă plouă mult şi bine şi tot nu m'ai fi adăpostit.

— Da nevastă, atunci erau părinţii cei îţi cumpĕrau pălăriile.

Poesii poporale.

Din *Mănăştur* (Caraş-Severin).

Nevasta cu ochi verzi
Nici odată sa n-o crezi;
C'ă te lasă adormit
Şi merge unde-a vorbit.

Nevasta care-i nevastă,
Cu mărama 'şi leagă capul,
Să n'o cunoască bărbatul,
Că sau sărutat cu altul.

Sĕ şti mândră ce ştiu eu
Ai ruga pe Dumnezeu
Să moară bărbatul tĕu
Să te ieu mândruţă eu!

Eu mĕ duc codru rĕmâne,
Plânge frunza după mine.
Plânge frunza după dracu,
Căci eu sunt copil săracu,
De sĕrac slugă mĕ bag
Stăpânii simbria-mi trag
Căci nu li-am slugit pe plac.

Aşa joacă pe la noi
Cu fetiţa dela voi,
Cu feciori din alte sate,
Cu cămaşa ruptă-'n spate.

Mor mândruţă şi m'aprind
Când te vĕd pe drum trecând,
Din mânuţe vâjeind.

Astă vară la rusale,
Mândra mea fu fată mare.
Dar acum s'a măritat
Grădina i-au rămâniat;
Vine cucu cântă-n ea.
— Mult mĕ mir mândră de tine,
Ce pămênt negru te ţine?
— Mĕ ţine un pămênt cu iarbă,
Nu pot veni făr' de treabă!

O măramă de mătasă,
S'o trimit la mândra casă,
Tot să vadă şi să creadă,
Cât mi inima de neagră;
Ca pământul primăvara,
Că-i călcat de multă ţară,
De care Crişoveneşti,
De cătane impărĕteşti.

Puică scumpă de viteaz,
Săruta-te-aşi pe obrazi
La guriţă nu mĕ laşi.
Sĕruta-te-aşi şi pe nas,
Că-ţi-o fi mândru năcaz.
Sĕruta-te-aşi şi la ochi,
La guriţa ta de tot.
Sĕruta-te-aşi şi pe frunte,
Ca nimic se nu strănuce.
Săruta-te-aşi şi pe cap,
Cum 'ţi-o fli mândro mai drag.
Bosioc chitat ca macul,
Mă mâncaşi mândro cu dragul;
Bosioc chitat ca norul,
Mĕ mâncaşi mândro cu dorul;
Bosioc chitat ca ruja
Mĕ mâncaşi mândro cu ciuda.
Tune dracul mândro'n tine,
Că bine mai cumpătat,
D'am negrit şi ni-am uscat:
Dar şi eu te-oi cumpăta,
De-i negri şi te-i usca.

Culese de *Patr.—P. Stef. student.*

Cântec poporal.

(Din Tăuţ (Arad)

Frunză verde rosmarin,
Vai de feciorul străin,
Numai luna 'l iubeşte,
Mândrul soare îl incălzeşte.
Trece în jos şi trece în sus,
Nime nu-'i dă un rĕspuns
Nici îi zice bun ajuns.
Sue 'n deal, pogoară în vale
Nici o mândră nu-i stă în cale
Trece satu în curmăziş
Şi dumbrăvile cruciş,
Vede o mândră fetişoară,
Gătată şi sprinteioară.
El îi zice mândro stăi
Mândra în laturi se tot dă,
El îi zice vină 'n coace.
Ea 'i rĕspunde n'am ce face.
— Vine, vine mândruliţă
De mĕ adapă cu guriţă.
Mândra stă, se cam uimeşte
Şi cu dor la el gândeşte,
— Frunză verde sălcioară
Dorul tĕu mult mĕ omoară.
Şi mĕ arde ca o pară.
— Omorîte-ar dorul meu
Cu ochii să te vĕd eu.
Focul apa să te frigă.
Zilele să ţi-le stângă
Că tu vreai a mĕ inşela
Ear' nu a mĕ şi lua.
— Ba mândruţio ba!
Eu te-oi şi lua
Tu soră să-mi fi
Mamă la copii,
Ba, bădiţă ba!
Tu nu mi-'i lua
Vrei a-mĕ inşela
Pân' mi-'i săruta.
Ba, mândruţă ba!
Jur pe faţa ta
Şi pe mândrul soare
Ce sfîrşit nu are,
Că eu te-oi lua
De mi-'i săruta,
Tu soră să-mi fi,
Mamă la copii.

Frunză verde mintă creaţă
Şede mândra sus pe braţă
Braţe dulci de tăuţean
Ca floarea de iorgovan.
— Ci mândruţă ce gândeşti
Vreai de acum să-mĕ iubeşti?
Frunză verde iarbă bună,
Las' să treacă astă lună
Şi-a veni luna lui Maiu
De ţ'oi da gură pe plaiu.
Două mere 'n umbră coapte
Cu izvoare dulci de lapte,
Care soare n'au vĕzut
Şi vêntul nu le-au bătut.
Albe mândre amêndouĕ
Şi spălate tot cu roauă,
Tot cu rouă de pe flori...
Unde le-'i vedea să mori.

Culese de:
Andreiu Lazarov, inv.

NOUTĂŢI

Arad, 3 Iunie n. 1898.

Programul festivităţilor aniversarului 25 dela moartea marelui Şaguna este următorul: Duminecă la 14/26 Iunie se va servi parastas solemn în biserica catedrală din Sibiiu. In aceeaşi zi seara *„societatea de lectură Andreiu Şaguna"* a elevilor din seminarul *„Andreian"* va ţinè şedinţă publică. — Luni în 15/27 societatea română din Sibiiu va ţinè la orele 11 din zi în sala dela *„Gesellschafthaus"* un mantinée, cu care ocasiune *„Reuniunea română de musică din Sibiiu"* sub conducerea directorului G. *Dima*, va executa mai multe compositii ocasionale ale măestrului G. Dima, ear' distinsul profesor seminarial dl Dr. P. *Barcianu*, va ţinè un discurs despre insemnătatea festivităţii, scoţênd în relief vêrtuţile marelui archiereu. Marţi la 16/28 membrii consistoriilor noastre din metropolie, corpul profesorilor, deputaţii congresului şi ai sinoadelor eparchiale, vor face pereliuagiu la mormêntul marelui Şaguna în Rêşinari, unde se va oficia parastas, cu care ocasiune părintele as. cons. Z. *Boiu* va ţinè o cuvêntare festivă.

*

Casa naţională. Ni să scrie din Sibiiu, că cel ce a făcut prima donaţiune pe seama Casei naţionale este dl Constantin cavaler de Steriu, bancher în Braşov. Donaţiunea D-sale pe seama acestei instituţiuni se urcă la suma de fl. 1100 (peste 2200 franci.)

*

Dar pentru Sta biserică. — Indemnul curat de a mulţumi lui Dumnezeu pentru toate ce le are omul dela dênsul sĕ arată mai ales în dăruirile pentru Sta biserică şi pentru scopuri bisericeşti. — In privinţa aceasta fruntaşa comună *Nădlac* în adevĕr să poate mândri. Are o mulţime de fonduri şi altele tot din dăruiri dela bunii credincioşi. Şi acest îndemn aşa se vede mereu creşte în inima curată a creştinilor gr. or. români din Nădlac. Chiar Dumineca trecută (17/29 Maiu) s'a sfinţit la finca Stei liturgii un frumos dar făcut de buna creştină Acsenia Precupaş. Darul a fost un stihar pentru binevestitorul stului Apostol din catifea foarte scumpă, lucrat cu mâna de insaşi donatoarea, în mĕtasă, cu cel mai plăcut gust, aşa încât şcolarul îmbrăcat în acest stihar represêntă un adevĕrat înger. Cred că nu exagerez, dacă preţuesc acest stihar în cel puţin 100 fl. — Părintele Nicolae Chicin în o predică bine acomodată, în numele comunei bisericeşti în cuvinte foarte calde, lăudând fapta creştinească şi îndemnând pe credincioşi la asemenea fapte, a mulţumit donatoarei şi a dechiarat darul de bineprimit lui Dumnezeu. — Când te cugetai la minunatele brodării de pe acel stihar, lucrate de o mână ţĕrănească; la gustul cu care au fost alese şi lucrate colorile de pe dênsul; apoi la adevĕratele păstoreşti cuvinte din predică, vrênd nevrênd trebueai să zici, că unui popor, care are astfel de fii şi fiice brave, în frunte cu astfel de conducători adevĕraţi, numai viaţa îi poate fi înscrisă în cartea sorţii, şi nici decum perirea.

Fie, ca aceste fapte adevĕrat creştineşti să aibă între români şi româncele noastre cât mai mulţi imitatori.

Nădlăcanul.

*

Maialul din Arad. Cu plăcere avisăm Onoratul public român din loc, că pentru petrecerea elevilor nostri la maialul de *Luni* (6 Iunie n.) ni-a succes a căpĕta *capela militară* a Reg. 38 din loc.

Rugăm deci şi pe această cale pe toţi binevoitorii participanţi, să se presinte dimineaţa la 7 ore în curtea bisericii gr.-ort.

Corpul învĕţătoresc.

*

Fundaţiune pentru meseriaşi români. Un brav Român din munţii Abrudului, dl Ioan Viţa, care acum e stabilit în Sibiiu, a făcut o frumoasă fundaţiune pentru meseriaşii români. Dl Viţa a pus la dispositia Ex. Sale Metropolitului Mihalyi 16.000 fl. în hârtii de valoare, ca fundaţiune pentru meseriaşii români, din care să se ajutoreze şi parochul gr. cat. din Sibiiu. Eată o rară şi nobilă faptă care e vrednică de cinste şi laudă multă.

*

Bocşaniadă. Cetitorii nostri poate vor fi crezênd, că Taica Moise a şi murit — de când nu mai dă semne de viaţă. — Dar' de unde! El e mai tare ca ferul şi mai sănĕtos ca beuţa. Totul ce s'a schimbat în natura lui este: *firea!* Da! Taica Moise e în firea copiilor. Şi între acestia îi şede bine. Slavă Domnului, şi are o lume de nepoţei; şi atât de bine îi şede între ei! Cu acestia, da, înţelegem şi noi să se joace Taica Moise, *dar' nu cu legile bisericeşti*, cu *Consistoriul* şi *comitetul parochial din Arad*, în fruntea căruia stau bărbaţi atât de bravi şi de devotaţi bisericii, parochiei şi întregului neam Român! Taica Moise e cum vrei, d. e. dacă îi convine comitetul parochial, *şi el e parochian* şi plăteşte spese cultuali; dacă nu-i convine comitetul, — ca de presinte, — *el nu e parochian*, şi nu plăteşte „bir". — Aşa, Taică Moise!

*

Petreceri. Reuniunea de cântări şi muzică gr.-ort. română din comuna Varadia invită cu onoare la Concertul împreunat cu teatru, ce va arangia în „Ospĕtăria mare din loc" la 24. Maiu 1898 st. v. adecă în dumineca Rasaliilor în favorul fondului reuninunei. *Programa*: I. Concert. Motto. 1. Vino dragă romăncuţă, cor bărb. 2. Hora dorobanţilor la Grivita, cor mixt. în 8 voci arangiată de Brunetti. 3. Lugojana, cor mixt. de J. Vidu II. Teatru „Idil la ţară." Comedie într'un act. localisată de Maria Baiulescu după Juin şi Flerx. esecutat de membri reuniunei III. Dans. — Comitetul parochial din Semlac invită la „Concertul împreunat cu joc" ce-'l va arangea prin corul vocal bisericesc în favorul bisericei gr.-or. române de acolo la 25 Maiu (6 Iunie n. 1898) în sala casei comunei bisericeşti. Inceputul la 8 ore seara. Preţul de intrare de persoană locul I: 1 fl. II: 70 cr. III: 40 cr., parter 20 cr. Suprasolvirile şi dăruirile benevole se primesc cu mulţumită şi se vor publica pe calea jurnalisticei. (Va cânta musicn lui Cotia din Vinga.) Programa: 1. „Motto", cuartet exec. de corul vocal. 2. „Nuşca", cor mixt, cuartet exec. de cor. v. 3. „Imnul unirei", cor mixt exec. de cor. voc. 4. „Serenadă", cuartet exec. de c. v. 5. „Primăvara", poesie de I. Franţiu, decl. de Maria Marina. 6. „M'aşi mărita", c. mixt de P. Popovici, cuartet exec. de c. vocal. 7. „Pentru-ce am rĕmas ne'nsurat", o păţanie predată de Petru Stoian. 8. „Moţul la drum", cor bărb. cu solo de I. Vidu. 9. „Ţiganul în noroiu", poesie decl. de Nic. Marta. 10. „Taci bărbate", cor mixt cu soli de solo de Ionescu, exec. de c. vocal

*

Concerte filantropice la baile erculane. Ni se scrie, că la băile erculane (Mehadia) se află d-şoara I. Marcalescu, prima-donă şi cunoscuta cântăreaţă din Bucureşi, care intenţionează a aranja în timpul de-aproape mai multe concerte, în favorul fondului săracilor

*

Impotriva Jidanilor au isbucnit în sĕptămâna aceasta mari turburări în mai multe oraşe şi sate din Galiţia, năpăstuită, precum se ştie mai mult decât ori-care altă ţeară de către aceste lăcuste şi lipitori nesuferite. Oamenii, mai ales la sate, dar' şi în oraşe, ne mai putênd răbda mişeliile şi păcătoşeniile Jidanilor, s'au rĕsculat, s'au năpustit peste casele lor, le-au spart tot ce au putut cu petri, cu bâte şi drugi, le-au aruncat toată marfa din bolte pe stradă; au scos din pivniţe butoaele cu vinars, le-au desfundat, astfel că tot vinarsul s'a scurs în canaluri; în sfîrşit 'i-au şi bătut fără deosebire de vêrstă. Dar' atâta e adevĕr, că nimeni nu a luat nimic, ba s'a întêmplat cu un băieţel, că voind să ieo o minge de pe uliţă, oamenii nu l'au lăsat şi-l goniră.

Poliţia şi miliţia chemate int'ajutorul jidanilor a arestat vre-o 50 oameni, dar' nici unul nu se supĕră, toţi se bucură, că earăşi au putut după 2 ani de zile să dee lecţii lipitorilor, care şi înşală şi otrăvesc lumea cu rachiurile şi mărfurile lor proaste stricate.

Şi în Francia, unde în toată ţara nici pe jumĕtate atâţia jidani nu sunt, cât în Budapesta singură, ei sunt tare urgisiţi: şi acolo lumea ar vrea să scape de ei, să-'i isgonească, de aceea şi acolo se întêmplă mai adeseori turburări împotriva lor.

*

Loviţi de trăsnet. Din Muierau ni-se scrie, că în 27 l. c. a fost ploaie mare în hotarul comunei; au fost loviţi de trăsnet la coliba unui pĕcurări: 6 persoane, cinci copii şi pĕcurariul; patru oi au rĕmas moarte şi un câne. Dintre copii unul a murit la moment, lovit prin cap, unul lovit prin umere au trăit până la 7 oare seara, ear' cei trei pĕcurari numai puţină arsură au primit şi ameţeală de cap. Nenorocirea s'a întêmplat la 11 oare înainte de ameazi; toţi au fost în colibă scutindu-se de ploaie; oile au fost depărtare de 10—12 paşi.

*

Nenorocirea muncitorilor zidari. Ziarele din Budapesta aduc aproape zi de zi ştiri despre nenorociri îndurate de muncitorii zidari. Din pricina palerilor sau a inginerilor puţini dibaci se derimă mereu case şi se ingroapă lucrători, pe unii omorîndu-i, pe alţii nefericindu-i pentru viaţa întreagă. Intâmplarea cea mai nouă a fost în 1 Iunie, când din nou s'a surpat o casă, îngropând *trizeci* de oameni, cari lucrau la zidirea ei. Dintrĕ moncitori unul a murit îndată, ear' 29 au fost greu răniţi.

*

Feriţi-vĕ de vrăjitorii. Din Labaşinţ ni-se scrie: Desgropându-se în sĕptĕmâna trecută la Labaşinţ, cercul Lipovei, cadavrul unui Român de acolo, murit repede, medicii au constatat plesnirea stomacului causată de o grea apĕsare de deget. In urma acestei dovediri e sigur, că ţĕranul acela a căzut jertfă superstiţiunii sale, dându-se pe mâna unei vrăjitoare din comuna vecină Sĕcaş, care îl mai tortura şi cu nemiloasele frecări, deşi boala lui de stomac de fapt era aproape a se vindeca de sine. In momentul fatal al nesocotitei cure bietul om leşină, apoi pus în trăsură mai avu atâta vreme de ajunge acasă spre a-'şi da sufletul între ai sĕi.

Aceasta ştire atât de instructivă pentru poporul nostru, care încă în multe locuri mai mult dă pe vrăjitori, decât pe doctori, V'o anunţ precum am auzit-o din loc *vrednic de credinţă.*

*

Med. univ.

Dr. Nicolae Comşa, Karlsbad

„Weinhaus" Sprudel-Gasse.

Asociaţiunea naţională aradană.

Convocare.

In conformitate cu dispositiile § 9 şi 10 din Statute prin aceasta convocăm

Adunarea generală ordinară,

a „Asociaţiunei naţionale aradane pentru cultura poporului român" pe 12 Iuniu st. n. a. c. la orele 11 a. m. în localităţile Asociaţiunii din strada *Zrinyi* nr. 4 b. în Arad, cu următoarea

PROGRAMĂ:

1. Exmiterea unei comisiuni pentru invitarea P. S. Sa Domnului Episcop *Ioan Meţianu.*
2. Deschiderea adunării generale prin preşedinte.
3. Raportul general al adunării.
4. Raportul cassarului Asociaţiunii.
5. Raportul bibliotecarului şi economului.
6. Censurarea acestor rapoarte.
7. Propuneri şi interpelări.
8. Demisionarea direcţiunii.
9. Restaurarea direcţiunii.
10. Inchiderea adunării prin preşedinte.

Invităm la această adunare a Asociaţiunei naţionale aradane pentru cultura poporului român pe toţi membrii fundatori, ordinari şi ajutători ai acestei Asociaţiuni, precum şi pe toţi binevoitorii ei şi spriginitorii culturei româneşti.

Arad, din şedinţa direcţiunii Asociaţiunii ţinută în 25 Maiu st. n. 1898.

Petru Truţia, m. p. director primar. — *Dr. G. Proca, m. p.* secretar.

*

In seara zilei de 12 Iuniu tinerimea română din Arad va arangia o „petrecere cu dans" în păduriţa oraşului, în folosul Asociaţiunii.

Avis!

Toţi aceia, cari au binevoit a subscrie acţii la institutul de credit şi economii Bihoreana, sunt rugaţi respectuos şi pe aceasta cale, ca în înţelesul punctului 5 din prospectul pentru înfiinţarea institutului susamintit, să binevoiască a plăti cel mult până în 12 Iunie 1898 st. n. rata a 2-a de 20o/o din valoarea nominală a acţiilor subscrise, ca apoi fiind îndreptăţiţi a cere înregistrarea firmei, să putem pune la cale cât de curând inactivarea „Bihorenei."

Pentru orientare amintim şi aceea, că pentru ratele, cari nu s'au numĕrat la terminul fixat, sunt de a se plăti 6o/o interese de întârziere şi direcţiunea la cas de lipsă poate chiar şi anula acţiile, ale căror rate restante nu s'au plătit nici după 2 provocări; în casul acesta sumele plătite mai înainte cad în folosul institutului.

După restul de 70o/o din capital dela ratele plătite înainte de termin, institutul plăteşte interese de 5o/o

Oradea-Mare 25 Maiu 1898.

Iosif Vulcan presidentul direcţiunei. — *Dr. Coriolan Pap* director executiv.

Mulţămită publică.

Subscrişii venim şi pe calea aceasta a aduce cea mai sinceră şi profundă mulţămită mult O. Domn părintelui Andreiu Fizesianu, în semn de recunoştinţă pentru instruarea irmosului „Inălţărei Domnului" care l'am cântat cu cel mai deplin succes cum numai dela cei mai bine instruaţi cântăreţi se poate auzi.

Deci pentru osteneala mult O. nostru părinte, îi dorim, ca bunul Dumnezeu se-i dee putere şi sănătate se ne mai instrueze şi alte irmoase spre lauda şi preamărirea lui Dzeu, fiind Sânţia Sa recunoscut între cei mai escelenţi cântăreţi în tractul nostru.

Pesac, la 18/30 Maiu 1898.

Todor Selegian, cântăreţ. Petru Avram, cântăreţ. George Selegianu, cântăreţ. Ilie Serdineanţiu cântăreţ. Mihai Iovan, cântăreţ.

Posta Redacţiei.

Spre binevoitoare luare la cunoştinţă. Stimaţii nostri domni corespondenţi şi colaboratori, cari ne trimit lucruri spre publicare în numĕrul duplu şi „doresc se apară în numĕrul proxim", cum de obiceiu zie, trebue să pună scrisoarea d-lor aşa la postă, încât să ne vină cel mai târziu Mercuri după ameazi, căci altfel dorinţa lor nu s'ar mai putea îndeplini decât în „nrul viitor", adecă cu o sĕptĕmână mai târziu.

Dlui Constantin Cothişel, în Certege. Am primit dar' găsim, că publicarea ar fi un pas politic greşit, căci nu ne este permis chiar şi acea parţială manifestaţie să o presentăm din partea slăbiciunilor omeneşti. Te rugăm deci să nu mai insişti pentru publicare.

Dlui Ioan Ciora, în Micălaca. Articolul tractând chestiuni învechite, dar' şi trecênd peste cadrele unui ziar, manuscriptul îl puteţi primi dela redacţie.

Editor: **Aurel Popovici-Barcianu.**

Redactor responsabil: **Ioan Russu Şirianu.**

A apărut!!

şi se află de vênzare la administr. „Tribuna Poporului“.

„VIERITUL“

carte foarte instructivă pentru cultivătorii de viie. Preţul 60 cr. franco.

Cumpărători dela 10 ex. în sus primesc rabat de 10%

(175) 1—10 **Administraţia „TRIBUNA POPORULUI“**

Banca generală de asigurare mutuală.

(33) 53— # „TRANSILVANIA“

ÎN SIBIIU.

asigurează pe lângă condiţiunile cela mai favorabile:

1. **în contra pericolului de foc şi explosiune**; clădiri de ori-ce fel, ărfuri, producte de câmp, mobile etc;

2. **pe viaţa omului** în toate combinaţiunile, precum: asigurări de capitaluri în casul morţii şi pentru terminuri fixate, de zestre şi de rente.

Deslușiri să dau, şi oferte de asigurări sĕ primesc din comitatele: *Arad*, *Bichiş*, *Bihor*, *Ciănad*, *Caraş-Severin*, *Timiş şi Torontal prin*

Agentura principală din Arad.

(Strada **Széchenyi Nr. 1,** casa dlui advocat Dr. Virgil Bogdan, etagiul al II.) precum şi prin agenturile cercuale şi speciale.

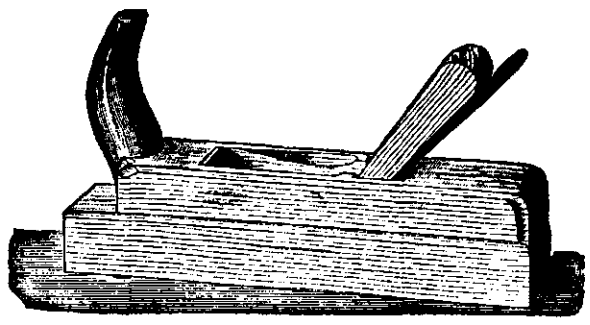

CARL F. JICKELI

(165) 9—10 **SIBIIU**

trimite la cerere gratis şi franco bogatul seu

PREŢ-CURENT

(lista de preţuri) ilustrat şi în limba română, asupra tuturor sculelor (unelte) de lucrări de lemn, pentru măsari şi sculptori.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Valabil dela 1 Maiu 1898. **MERSUL TRENURILOR** Valabil dela 1 Maiu 1898.

Arad—Budapesta.

	dim. acc.	d. m.	a. m.	seara
Arad, pleacă	8.18	4.—	11.20	9.35
Sofronya	—	—.—	11.39	9.53
Curtici	8.36	4.40	11.52	10.07
Lökösháza	—	—.—	12.08	10.25
Chitighaz	9.01	5.—	12.31	10.54
Ciaba	9,23	5.26	1.19	11.39
Szolnok	11,19	7.32	4.14	2.49
Budapesta, soseşte	1,10	9.40 s,	7.20 s.	6.10 d.

Budapesta—Arad.

	d. m. acc	dim.	dim.	seara
Budapesta pleacă	1.55	6.45	8.10	10.—
Szolnok	3.56	8.54	11.07	1.30
Ciaba	5.54	10.49	2.23	4.32
Chitighaz	6,12	11.07	2.54	5.03
Lökösháza	—	—.—	3.12	5.21
Curtici	6.35	—.—	3.28	5.38
Sofronya	—	—:—	3.40	5.50
Arad, soseşte	6.52	11.51 s.	3.55 d.a.	6.05 d.

Arad—Teiuş.

	d. m.	d. m.	d. m.	dim.
Arad, pleacă	7.02	12.11	4.30	6.35
Glogovaţ	—	—	4.42	6.46
Gyorok	—	—	5.03	7.06
Pauliş	—	—	5.14	7.16
Radna-Lipova	7.46	12.50	5.35	7.29
Conop	—	—	5.57	7.55
Bărzava	8.13	—	6.13	8.11
Totvărădia	—	—	6.39	8.33
Soborşin	8.46	1.46	6.58	8.51
Zam	9.04	2.05	7.27	9.19
Gurasada	—	—	7.53	9.43
Ilia	9.27	2.27	8.08	9.59
Branicica	—	—	8.26	10.17
Deva	—	2.54	8.52	10.42
Simeria (Piski)	10.19	3.12	9.24	11.11
Orăştia	10.37	3.31	9.52	11.35
Şibot	—	—	10.16	11.56
Vinţul-de-jos	11,07	4.15	10.40	12.21
Alba-Iulia	11.19	4.26	11.01	12.59
Teiuş, soseşte	11.40	—	11.30	1.05

Teiuş—Arad.

	dim	a. m.	dim.	d. m.
Teiuş, pleacă	3.33	—	3.43	2.—
Alba-Iulia	3.53	11.13	4.17	2.33
Vinţul-de-jos	4.09	11.40	4.34	2.50
Jibot	—	—	4.55	3.15
Orăştia	4.36	12.12	5.19	3.35
Simeria (Piski)	5.08	1.—	6.05	4.12
Deva	5.19	1.12	6.20	4.27
Branicica	—	—	6.43	4.49
Ilia	5.45	1.39	7.06	5.18
Gurasada	—	—	7.16	5.23
Zam	6.08	2.05	7.41	5.50
Soborşin	6.34	2.31	8.15	6.25
Totvărădia	—	—	8.32	6.41
Bărzava	7.—	—	8.57	7.05
Conop	—	—	9.15	7.22
Radna-Lipova	7.30	3.27	9.45	7.54
Pauliş	—	—	10.—	8.10
Gyorog	—	—	10.14	8.22
Glogovaţ	—	—	10.38	8.43
Arad, soseşte	8.03	4.06	10.50	8.55 s

Arad—Ciaba—Oradea-mare.

	dim.	a. m.	seara
Arad, pleacă	5.10	11.20	9-35
Sofronya	5.25	11.39	9.53
Curtici	5.39	11.52	10.07
Lökösháza	5.56	12.08	10.25
Chitighaz	6.13	12.31	10.54
Ciaba, soseşte	6.40	12.57	11.24
Ciaba, pleacă	7.—	2.33	4.50 dim.
Giula	7,27	3.05	5.26
Sarkad	7.47	3.27	5.56
Nagy-Szalonta	8.23	4.10	6.47
Cefa	8.42	4.34	7.18
Leş	9.04	5.—	7,51
Oradea-mare, sos.	9.32	5.30	8.31

Oradea-mare—Ciaba—Arad.

	a. m.	d. m.	seara
Oradea-mare pleacă	10.20	4.25	7.30
Leş	10'48	4.56	8.06
Cefa	11.03	5.12	8.29
Nagy-Szalonta	11.26	5.37	9.08
Sarkad	11.57	6.09	9.51
Giula	12.21	6.34	10.21
Ciaba, soseşte	12.42	6.56	10.50
Ciaba, pleacă	2.23	7.09	4.32 dim.
Chitighaz	2.54	7.47	5.03
Lökösháza	3.12	8.13	5.21
Curtici	3.28	8.36	5.38
Sofronya	3.40	8.52	5.50
Arad, soseşte	3.55 d. m.	9.10 seara.	6.05

Arad—Timişoara.

	dim.	a. m.	seara
Arad pleacă	6.20	11.56	5.—
Aradul-nou	6.31	12.07	5.21
Németságh	6.49	12.25	5.47
Vinga	7.08	12.42	[illegible]
Orcifalva	7.20	12.54	6.34
Mercifalva	7.31	1.05	6.52
St.-Andrei	7.43	1.17	7.12
Timisoara soseşte	8.01	1.35	7.39

Timişoara—Arad.

	dim.	d. m.	seara
Timişoara, pleacă	8.25	2.—	9.10
St.-Andrei	8.51	2,19	9.29
Mercifalva	9.09	2.33	9.43
Orcifalva	9.24	2.44	9.54
Vinga	9.47	3.01	10.11
Németságh	10.05	3.16	10.26
Aradul-nou	10.30	3.34	10.45
Arad, soseşte	10.43	3.44	10.55

Arad—Seghedin

	dim.	a. m.	d. m.
Arad, pleacă	5.23	3.55	4.16
Pecica	6.03	9.30	5.05
Bătania	6.27	9.53	5.45
Mezöhegyes	7.09	10.32	6.50
Csanád-Palota	7.28	10.51	7.13
Nădlac	7.43	11.05	7.32
Clanadul-ung.	7.55	11.17	7.47
Apátfalva	8.03	11.25	7.58
Makó	8.13	11.47	8.40
Seghedin soseşte	9.27	12.51	10.01 sèra

Seghedin—Arad

	d. m.	seara	dim.
Seghedin, pleacă	2.19	6.19	3.08
Makó	3.30	7.34	5.—
Apátfalva	3.47	7.57	5.24
Clanadul-ung.	3.55	8.04	5.33
Nădlac	4.09	8.18	5.50
Csanád-Palota	4.24	8.32	6.09
Mezöhegyes	5.10	8.57	7.—
Batania	5.39	9.29	7.38
Pecica	6.01	9.52	8-08
Arad, soseşte.	6.39	10,25	8.51

Arad—Brad.

	dim.	d. m.	s. m.
Arad pleacă	6.25	5.10	12.06
Ötvenes	6.44	5.28	12.27
Zimánd-Ujfalu	6.51	5.34	12.35
Uj-Szt-Anna	7.15	5.56	1.—
Chirechiu	7.23	6.04	1.03
Şiria (Világos)	7.39	6.20	1.26
Musca Măderat	7.47	6.28	1.33
Pâncota	7.55	6.36	1.48
Seleuş	8.02	6.43	1.55
Ternova-Cheriu	8.16	6.57	2.11
Mocrea (Apatelek)	8.29	7.10	2.24
Boroş-Ineu	8.47	7.20	2.36
Tamand	9.02		2.54
Bocsig-Bel	9.10		3,03
Repsig	9.21		3.15
Corneşti-Bârza	9.29		3.23
Boroş-Şebeş-Buteni	9.43		3.46
Cociuba-Căcarău	9.59		4.06
Almaş-Cil	10.10		4.19
Bonţeşti	10.20		4.30
Gurahonţ-Iosăşel	10.35		4.53
Gura-văi	10.46		5.08
Aciuţa	10.53		5.20
Talaciu	11.10		5.35
Hălmagiu-Ciuciu	11.13		5.55
Hălmagiu	11.29		6.23
Baia-de-Criş	12.09		7.20
Brad soseşte	12.24		7.38

Brad—Arad.

	dim.	d. m.	dim.
Brad, pleacă	—	1.02	3.38
Baia-de-Criş	—	1.17	4.02
Hălmagiu	—	1.55	4.59
Hălmagiu-Ciuciu	—	2.10	5.25
Talaciu	—	2.18	5.38
Aciuţa	—	2.29	5.58
Gura-văi	—	2.34	6.05
Gurahonţ-Iosăşel	—	2.52	6.36
Bonţeşti	—	2.58	6.43
Almaş-Cil	—	3.09	6.55
Cociuba-Căcarău	—	3.19	7.07
Boroş-Şebeş-Buteni	—	3.37	7.29
Corneşti-Bârza	—	3.47	7.42
Repsig	—	3.55	7.51
Bocsig-Bel	—	4.05	8.03
Tamand	—	4.11	8.11
Boroş-Ineu	5.54	4.34	8.39
Mocrea	6.04	4.44	8.50

	dim.	d. m.	dim.
Târnova-Cheriu	6.16	4.56	9.04
Seleuş	6.29	5.09	9.19
Pâncota	6.37	5.18	9.27
Musca-Măderat	6.44	5.25	9.34
Şiria	6.52	5.33	9.41
Chirechiu	7.06	5.47	9.58
Uj-Szt-Anna	7.18	5.59	10.10
Zimánd-Ujfalu	7.38	6.19	10.32
Ötvenes	7.44	6.26	10.39
Arad, soseşte	8.03	6.44	11.—

St.-Ana—Chitighaz.

	dim.	seara
St-Ana, pleacă	8,15	6,30
Şimand	8,47	7,02
Chişineu-Erdelj	9,30	7,43
Socodor	9,47	8,—
Şicläu	10.02	8.15
Otlaca	10.16	8,29
Elek	10,36	8,45
Chitighaz, soseşte	10,51	9,—

Chitighaz—St.-Ana.

	dim.	d. m.
Chitighaz, pleacă	5,13	3,10
Elek	5,27	3,31
Otlaca	5,37	3,44
Şicläu	5.47	3.58
Socodor	5,58	4,14
Chişineu-Erdelj	6,20	4,41
Şimand	6,42	5,12
St.-Anna, soseşte	7,05	5,42

Boroş-Şebeş—Moneasa.

	a. m.
Boroşsebeş-Buteni, plecă	9.48
Selăgeni-Prăzeşti	10 03
Bohani	10 21
Dezna	10.38
Ravna	10.53
Moneasa	11.08
Băile Moneasa	11.13
Menyháza, soseşte	11.17

Moneasa—Boroş-Şebeş.

	d. m.
Menyháza, pleacă	1.59
Băile-Moneasa	2.07
Moneasa	2.14
Ravna	2.24
Dezna	2.40
Bohani	2.52
Selăgeni-Prăzeşti	3.10
Boroş-Şebeş-Buteni	3.25

Boroş-Ineu—Cermeiu.

	d. m.	seara
Boroş-Ineu	8.50	7.35
Cermeiu	9.40	8.25

Cermeiu—Boroş-Ineu.

	dim.	d. m.
Cermeiu	4.50	3.50
Boroş-Ineu	5,40	4.30

Tipografia „Tribuna Poporului“ Aurel Popovici-Barcianu în Arad.